

Terk Suçunda Tipiklik Unsuru

Ali Şahin KILIÇ^{1*}

¹Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Türkiye

Makale Bilgisi

Makale Geçmişi

Geliş: 19.03.2025

Kabul: 26.06.2025

Yayın: 30.06.2025

Anahtar Kelimeleri:

Terk Suçu, Kişilere Karşı Suçlar, Koruma, Gözetim, Yardım veya Bildirim Yükümlülüğünün İhlali, İhmali Suçlar, Tehlike suçları.

ÖZET

Terk suçu, Türk Ceza Kanunu'nun *Kişilere Karşı Suçlar* başlıklı ikinci kısmının *Koruma, Gözetim, Yardım veya Bildirim Yükümlülüğünün İhlali* başlıklı dördüncü bölümünde 97. maddede düzenlenmiştir. Yaşam ve vücut bütünlüğünü korumayı hedefleyen suç tiplerinden tehlike suçu olmasıyla ayrılan bu suç tipi ile kanun koyucu, kişilerin daha etkili bir şekilde korunmasını hedeflemiştir. Gerek öğretide gerekse de uygulamada terk suçu pek çok farklı nokta ekseninde tartışılmaktadır. Özellikle terk suçunun hukuki niteliği ve bunun yol açtığı sonuçlar itibarıyla terk suçu incelenmeye değer bir suç tipi niteliği göstermektedir. Terk suçunda tipikliğin maddi ve manevi unsurlarının ortaya koyulması, bu suç tipinin diğer suçlardan ayrılması ve bu suçtan fail olanların cezai sorumluluklarının isabetli bir şekilde belirlenmesi bakımından önem taşımaktadır. Bu bağlamda terk suçunun tipiklik unsurlarının ayrıntılı bir şekilde ele alınması ciddi bir gerekliliktir. Bu makalede terk suçu, tartışmalı hususların aydınlatılmasına yönelik olarak tipiklik unsuru kapsamında incelenmiştir.

Typicality Element of the Crime of Abandonment

Article Info

Article History

Received: 19.03.2025

Accepted: 26.06.2025

Published: 30.06.2025

Keywords:

The Crime of Abandonment, Crimes Against Persons, Failure in the Duty of Assistance or Notification, Crimes of Omission, Endangerment Crimes.

ABSTRACT

The crime of abandonment is codified under Article 97 in the fourth section, titled "Violation of the Duty to Protect, Supervise, Assist or Notify", of the second part of the Turkish Penal Code, which addresses Crimes Against Persons. Distinguished as an endangerment crime, the crime of abandonment aims to protect life and physical health of the victim. It is intended with this crime to ensure more effective protection of individuals. Both in doctrine and practice, the crime of abandonment is debated across many different aspects. Particularly, the legal nature of the crime and the consequences of this nature, make it a subject worthy of academic examination. Identifying the actus reus and mens rea elements of typicality in the crime of abandonment is crucial for distinguishing this type of crime from others and accurately determining the criminal liability of the perpetrators. In this context, a detailed examination of the typicality elements of the crime of abandonment is seriously necessary. This article provides a comprehensive analysis of the legal doctrine of abandonment, critically evaluating its typicality elements, with the aim of clarifying contentious aspects.

To cite this article:

Kılıç, A. Ş. (2025). “Terk Suçunda Tipiklik Unsuru”, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 8(1), s. 369-397. <https://doi.org/10.51120/NEUHFD.2025.157>.

***Sorumlu Yazar:** Ali Şahin Kılıç, alisahinklc@gmail.com.

GİRİŞ

Türk Ceza Kanunu'nun *Kişilere Karşı Suçlar* başlıklı ikinci kısmının *Koruma, Gözetim, Yardım veya Bildirim Yükümlülüğünün İhlali* başlıklı dördüncü bölümünde 97. maddede düzenlenen terk suçu, öğretide ve uygulamada tartışmalara konu olan suç tiplerinden biridir. Gerek öğretide gerekse de uygulamada terk suçu farklı yönleriyle tartışma konusu olmaktadır. Bu tartışmalar, genellikle terk suçunun tipiklik unsuru ile bağlantılı hususlara ilişkindir. Bu nedenle terk suçunun tipiklik unsurunun ayrıntılı bir şekilde ele alınması ciddi bir gerekliliktir. Terk suçunun tipikliğinin açıklanması, suç tipi ile bağlantılı olarak gündeme gelen tartışmaların daha isabetli bir zemine oturmasını sağlayacaktır. Özellikle terk suçu ile kasten öldürme suçu arasındaki ayrımın isabetli kriterler çerçevesinde yapılabilmesi terk suçunun tipiklik unsurunun açıklanmasını gerekli kılmaktadır. Bunun yanında öğretide ve uygulamada ciddi sorunlara neden olan terk suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış şekli de incelenmeye değer bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu makalede, terk suçunun tipikliği, tartışmalı hususlar odağında inceleme konusu yapılacaktır.

I. TERK EYLEMİNİN SUÇ OLARAK DÜZENLENME NEDENİ VE HUKUKİ NİTELİĞİ

A. Kanuni Düzenleme

Terk suçu, Türk Ceza Kanunu'nun *Kişilere Karşı Suçlar* başlıklı ikinci kısmının *Koruma, Gözetim, Yardım veya Bildirim Yükümlülüğünün İhlali* başlıklı dördüncü bölümünde 97. maddede düzenlenmiştir. Madde hükmüne göre, (1) Yaşı veya hastalığı dolayısıyla kendini idare edemeyecek durumda olan ve bu nedenle koruma ve gözetim yükümlülüğü altında bulunan bir kimseyi kendi haline terk eden kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (2) Terk dolayısıyla mağdur bir hastalığa yakalanmış, yaralanmış veya ölmüşse, neticesi sebebiyle ağırlaşmış suç hükümlerine göre cezaya hükmolunur. Kanunun ilgili kısmında terk suçunun yanı sıra 98. maddede yardım veya bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi suçuna da yer verilmiştir. Bu iki suç tipi *Koruma, Gözetim, Yardım veya Bildirim Yükümlülüğünün İhlali* başlıklı dördüncü bölümdeki yer verilen suç tiplerini oluşturmaktadır. Kanun koyucunun bu tercihi dikkate alındığında koruma ve gözetim yükümlülüğünün ihlalinin terk suçu kapsamında, yardım veya bildirim yükümlülüğünün ihlalinin ise yardım veya bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi suçu kapsamında düzenlendiği anlaşılmaktadır.

B. Suçla Korunan Hukuksal Değer

Terk suçunun kanunda düzenlenme nedenine ilişkin olarak madde gerekçesinde bir açıklama bulunmamaktadır. Öğretide, terk suçu ile korunan hukuksal değer *kendilerini idare edemeyecek*

olan kişilerin vücut bütünlükleri ve yaşam hakları¹, suçun konusunu (ve mağdurunu) oluşturan kişilerin, yaşamlarına, beden bütünlüklerine ve ruh ile beden sağlıklarına yönelik tehlikelere maruz kalmalarını önlemek², insanın yaşama ve vücut bütünlüğü hakkının yanı sıra, koruma ve gözetim yükümlülüğü olan kişilerin bu görevlerini yerine getirmelerinin sağlanması ve bu sayede ortaya çıkacak sosyal fayda düşüncesi³ olduğu ifade edilmektedir. Yargıtay da terk suçuyla korunan hukuki değerlerin insanın yaşama ve vücut bütünlüğü hakkının yanı sıra koruma ve gözetim yükümlülüğü olan kişilerin bu görevlerini yerine getirmelerinin sağlanması ve bu sayede ortaya çıkacak sosyal fayda düşüncesi olduğunu kabul etmektedir⁴.

Terk suçu, hukuksal değerlerin ihlal edilmesi tehlikesini yaptırım altına aldığından suç ile korunan hukuksal değerlerin tespiti tipiklik unsurlarının yorumu bakımından önem taşımaktadır. Bu kapsamda terk suçu ile korunan hukuksal değerlerin yaşam hakkı ve vücut dokunulmazlığı olduğu kabul edilmelidir⁵. Tehlike suçu şeklinde düzenlenmiş bu suç tipinde kanun koyucu özel korumaya muhtaç kişilerin yaşam ve sağlıklarını kendi haline terk edilmeleri dolayısıyla ölüm veya yaralanma riskine karşı korumayı amaçlamaktadır. Bu durum da diğer kişilerin sağlık ve vücut bütünlüklerini korumaya yönelik diğer zarar suçlarına göre daha geniş bir koruma alanını işaret etmektedir. Terk suçunda eylemin risk oluşturduğu durum, mağdurun yaralanması veya hayatını kaybetmesidir; zira mağdur yaşı veya hastalığı dolayısıyla kendisini idare edemeyecek durumdadır. Bununla bağlantılı olarak mağdurun yaralanmış veya hastalanmış olması gibi durumlar da neticesi sebebiyle ağırlanmış hal olarak düzenlenmiştir. Bu bakımdan terk suçu ile yaşam ve vücut dokunulmazlığı dışında bir hukuksal değer korunduğu fikrine katılmıyoruz. Özellikle *düşünce* gibi soyut nitelikli unsurların hukuksal değer olarak kabul edilmesi suçun unsurlarının yorumunda sorunlara neden olabilir.

C. Soyut ve Somut Tehlike Suçu Ayrımı Çerçevesinde Terk Suçunun Hukuki Niteliği

Hukuki niteliğine gelindiğinde, terk suçunun bir tehlike suçu niteliğinde olduğunun açık olduğu görülmektedir. Bilindiği üzere tipik eylemin gerçekleştirilmesinin tehlikenin gerçekleşmiş sayılması bakımından yeterli olduğu ayrıca somut bir tehlikenin gerçekleşmiş olması şartının aranmadığı suçlar soyut tehlike suçları olarak nitelendirilmektedir⁶. Bunun nedeni kanun koyucunun soyut tehlike suçlarında hareketin yapılması ile tehlikenin gerçekleşeceğini varsaymasıdır⁷. Buna karşılık somut tehlike suçlarında suç tipinde öngörülen eylemin yanı sıra failin cezalandırılabilmesi

¹ Kartal, Pınar Memiş. “Türk Ceza Kanunu’nda Koruma, Gözetim, Yardım veya Bildirim Yükümlülüğünün İhlali Biçimlerinden Terk Suçu: TCK m.97.” *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 1, 2012, s. 199, Özbek, Veli Özer / Doğan, Koray / Bacaksız, Pınar. *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 18. Baskı, Seçkin, Ankara, 2023, s. 303, Heger, Martin. “Die Aussetzung als strafrechtsdogmatischer Mikrokosmos”, *Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft*” Cilt 119, Sayı 3, 2007, s. 594, Saliger Frank. *NK-StGB, StGB § 221, 6. Baskı, 2023, Rn. 4, Hardtung Bernhard. MüKoStGB, StGB § 221, 4. Baskı, 2021, Rn. 1.*

² Önok, Murat. “TCK’da Koruma, Gözetim, Yardım veya Bildirim Yükümlülüğünün İhlali Suretiyle İşlenen Suçlar.” *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 11, Sayı 1, 2012, s. 32.

³ Yenerer Çakmut, Özlem. “Türk Ceza Yasası’nda Terk Suçu (TCK m.97).” *İstanbul Hukuk Mecmuası*, Cilt 65, Sayı 2, 2007, s. 57.

⁴ Yargıtay, 4. CD, 4.11.2009, E 2015/21076, K 2019/17077; Yargıtay, 4. CD, 24.11.2021, E 2019/4766, K 2021/27502; Yargıtay, 4. CD, 11.09.2015, E 2015/1780, K 2015/33630.

⁵ Önok, s. 32, Bock Dennis. *Strafrecht Besonderer Teil 1: Nichtvermögensdelikte*. 1. Baskı, Springer, Heidelberg, 2018, s. 104.

⁶ Özgenç, İzzet. *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. 20. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024, s. 224, Ünal, s. 258-259, Ersoy, s. 43.

⁷ Özgenç, *Genel Hükümler*, s. 224.

için bir tehlikenin de gerçekleşmiş olması gerekecektir⁸. Bu durum, somut tehlike suçlarında, suç tipinde tehlike kavramının açık veya örtülü bir şekilde kullanılmasını gerektirmektedir⁹. Suç tipinde tehlikeye ilişkin ifadeye açık bir şekilde yer verilmemiş olması, doğrudan suçun soyut tehlike suçu olarak düzenlendiği anlamına gelmez¹⁰. Soyut ve somut tehlike suçuna ilişkin ayırmada suçun tipiklik unsurlarının somut bir tehlikenin varlığını gerekli kılmadığı incelenmelidir. Nitekim Alman Öğretisinde terk suçu, § 221 hükmünde yapılan değişikliklerle birlikte suç tipinde “ölüm veya sağlığının ağır bir şekilde bozulması tehlikesine maruz bırakırsa” ifadesine yer verilmesinden önceki dönemde de bir somut tehlike suçu olarak nitelendirilmiştir¹¹. Bunun nedeni, suç tipinde kişinin *yardıma muhtaç bir durumda (hilflose Lage)* bırakılmasına yer verilmiş olması ifadesine yer verilmesi ile açıklanmıştır¹². Kanunda yapılan değişiklik ile “ölüm veya sağlığının ağır bir şekilde bozulması tehlikesine maruz bırakırsa” ifadesi öğretilerdeki somut tehlikenin ölüm tehlikesi ile sınırlı olup olmadığına ilişkin tartışmanın çözümü için madde metnine eklenmiştir¹³.

Öğretilerde çoğunluk görüşü terk suçunun soyut tehlike suçu olduğu yönündedir¹⁴. Terk suçunun Türk Ceza Kanunu’nda soyut tehlike suçu olarak düzenlenmiş olduğunun belirtilmesi gerekir. Nitekim hükmün formülasyonunda mağdurun kendi haline terk edilmesi fiil unsuru olarak kabul edilmiş, bu eylemin mağduru tehlikeye düşürmesi aranmadığı gibi terkin başlı başına tehlikeli olduğuna ilişkin -Alman Ceza Kanunundaki yardıma muhtaç bir duruma terk edilmesi gibi- bir ifadeye de yer verilmemiştir. Buradan kanun koyucunun herhangi bir somut tehlikenin gerçekleşip gerçekleşmediğinin aranmasına gerek görmeden terk suçunu bir soyut tehlike suçu olarak düzenlemeyi tercih ettiği anlaşılmaktadır. Bu tercihin nedeni kanun koyucunun suç tipinde tarif edilen kişinin terk edilmesinin yaşam ve vücut bütünlüğü bakımından meydana getirdiği riskin büyüklüğü karşısında bu riski herhangi bir somut tehlikenin gerçekleşmesi şartını aramadan engellemeye çalışmasıdır.

Terk suçuna ilişkin 97. maddenin 2. fıkrasında terk dolayısıyla mağdurun bir hastalığa yakalanmış, yaralanmış veya ölmüş olması durumunda neticesi sebebiyle ağırlaşmış suç hükümlerinin uygulanacağına hüküm altına alınmış olması da bu sonucu değiştirmez. Bu düzenleme bir neticesi sebebiyle ağırlaşmış soyut tehlike suçunun varlığına işaret etmektedir. Kanunda somut tehlike suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış haline yer verilebileceği gibi soyut tehlike suçunun da

⁸ Özgenç, *Genel Hükümler*, s. 224-225.

⁹ Keçelioğlu, Elvan. “Sırf Hareket Suçu Soyut Tehlike Suçu Mudur?.” *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 25, Sayı 2, 2021, s. 435.

¹⁰ Ünal, Osman Gazi. *Türk Ceza Hukukunda Tehlike Suçları*. 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023, s. 215-216.

¹¹ Küper, Wilfried: “Die Aussetzung (§ 221 Abs. 1 StGB) — ein Lebensgefährdungsdelikt?”, *JuristenZeitung*, 50. Jahrg., Nr. 4, 17. Februar 1995, s. 168.

¹² Küper, Die Aussetzung (§ 221 Abs. 1 StGB), s. 168.

¹³ Heger, s 594.

¹⁴ Özgenç, s. 224, Ünal, s. 398, Ersoy, Uğur. “Ceza Hukukunun Gri Alanı: Tehlike Suçları.”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Cilt 11, 2020, s. 47, Artuk, Mehmet Emin/ Gökcen, Ahmet / Alşahin, Mehmet Emin / Çakır, Kerim. *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. 15. Baskı, Adalet Yayınevi, 2021, s. 387., suçun somut tehlike suçu olduğuna ilişkin bkz. Önok, s. 37, Soyaslan, Doğan. *Ceza Hukuku Özel Hükümler*. 11. Baskı, 2016, s. 220. Alman Ceza Kanunu’nda terk suçu, suç tipinde “ölüm veya sağlığının ağır bir şekilde bozulması tehlikesine maruz bırakırsa” ifadesine yer verilmek suretiyle somut tehlike suçu şeklinde düzenlenmiştir. Saliger, Rn. 3, Bock, s. 108, Alman Ceza Kanunu’ndaki düzenleme için bkz. Yenisey, Feridun / Plagemann, Gottfried. *Alman Ceza Kanunu Strafgesetzbuch (StGB)*. 2. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul 2015, s. 330.

neticesi sebebiyle ağırlaşmış şekline de yer verilebilir¹⁵. Bu durum, suçun soyut tehlike suçu olarak nitelendirilmesinin önünde engel teşkil etmez¹⁶.

II. TİPİKLİĞİN MADDİ UNSURLARI

A. Fail

Terk suçu, faillik bakımından bir özellik göstermektedir ve sadece koruma ve gözetim yükümlülüğü mevcut bulunan kişilerce işlenebilir¹⁷. Bu yönüyle terk suçu bir özgü suç niteliği göstermektedir¹⁸. Kanunda fail olabilecek kişinin mağdurun yaşı veya hastalığı dolayısıyla kendini idare edemeyecek durumda olması nedeniyle koruma ve gözetim yükümlülüğü altında bulunan kişi olduğu belirtilmesine rağmen, koruma ve gözetim yükümlülüğünün kaynağının ne olduğuna ya da kimlerin bu yükümlülük altında olduğuna ilişkin bir belirleme yapılmamıştır. Öğretide bu yükümlülüğün kasten öldürme suçunun ihmali davranışla işlenmesinde olduğu gibi kanuni düzenlemelerden veya sözleşmeden kaynaklanacağı belirtilmektedir¹⁹. Bunun yanı sıra belirli sosyal ilişkilerin de bu yükümlülüğün dayanağı olabileceği ileri sürülmektedir²⁰. Suç tipinde yaşı veya hastalığı dolayısıyla kendini idare edemeyecek durumda olan ve bu nedenle koruma ve gözetim yükümlülüğü altında olan ifadesine yer verilmiş olması bu yükümlülüğünün doğrudan kanundan veya kişiler arası bir sözleşmeden kaynaklanabileceğine işaret etmektedir. Bu kapsamda gönüllü üstlenmenin de terk suçu bakımından bir garantörlük kaynağı olabileceği ifade edilmektedir²¹.

Terk suçunda failin garantörlüğünün öngelen tehlikeli eylemden kaynaklanıp kaynaklanamayacağının da değerlendirilmesi gerekir. Öğretide terk suçu bakımından garantörlüğünün öngelen tehlikeli eylemden kaynaklanabileceği ifade edilmektedir. Örneğin annesi ile birlikte ıssız bir yerde bulunan çocuğun annesinin öldürülerek yalnız bırakılması durumunda terk suçunun oluşacağı ileri sürülmektedir²². Yine çocuğun kaçırılması durumunda, çocuğu kaçırılan kişinin bilahare çocuğu terk etmesi halinde terk suçunun oluşacağı da ileri sürülmektedir²³. Buna karşılık öngelen tehlikeli eylemin terk suçunda mevcut riskin gerçekleştirilmesi şeklinde olmaması gerekir, bunun gibi durumlarda failin eylemi ihmali suretle kasten yaralama ya da taksirle yaralama gibi başka suç tiplerine vücut verecektir.

Terk suçunun özgü suç olma niteliği, başka bir ifade ile failliğin garantörlükle sınırlanması da tartışma konusu olmaktadır. Alman Ceza Kanununda terk suçu kişinin *kendisini idare edemeyecek ve yardıma muhtaç bir duruma getirilmesi* bakımından özgü suç olarak düzenlenmemiştir. Ancak bu durum suç tipinin farklı şekilde formüle edilmesinden kaynaklanmaktadır. Zira Alman sisteminde terk suçu kişinin bakıma muhtaç halde terk edilmesi (*aussetzen*) veya bakmakla yükümlü olunan

¹⁵ Bu konuda örnekler için bkz. Demirtaş, Soner. *Tehlike Suçları*. Adalet Yayınevi, Ankara 2023, s. 339.

¹⁶ Demirtaş, s. 340.

¹⁷ Yenerer Çakmut, s. 58-59, Soyaslan, s. 219.

¹⁸ Özbek, Doğan ve Bacaksız, s. 303, Önok s. 33, Hafizoğulları, Zeki / Özen, Muharrem. *Türk Ceza Hukuku Özel Hükmeler: Kişilere Karşı Suçlar*. 5. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara, 2016, s. 121.

¹⁹ Özbek, Doğan ve Bacaksız, s. 303, Önok, s. 33.

²⁰ Önok, s. 33.

²¹ Yenerer Çakmut, s. 59.

²² Özgenç, İzzet. "İhmali Suç Teorisi." *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 25, Sayı 4, 2021, s. 339-340 (61 sayılı dipnot).

²³ Soyaslan, s. 220.

kişinin bırakılması (*verlassen*) şeklinde iki seçimlik hareket çerçevesinde tanımlanmıştır. Bilahare yapılan değişikliklerle yardıma muhtaç hale getirilmesi (*versetzen*) ve terk edilmesi (yüzüstü bırakılması- *im stich lassen*) şeklinde yeniden düzenlenmiştir. Yardıma muhtaç hale getirmenin klasik örneği ile mağdurun yerini hali hazırda bulunduğu yeri daha tehlikeli bir yer ile değiştirme halleri oluşturmaktadır²⁴. Bu kapsamda, ilgi çekici örneklerden bazıları, bir restoran işletmecisinin kendini idare edemeyecek durumdaki müşterisini tehlikeli trafiğin olduğu yol kenarına götürerek orada bırakması, hali hazırda yaralı birisinin bulunduğu yerden alınarak bir bahçeye bırakılması, alkol etkisi altındaki kişinin soğuk kış gününde kendi haline bırakılması gibi olaylardır²⁵. Bunların yanında yeni formülasyonda telefonunun alınarak yalnız bırakılması, dondurucu havada halihazırda alkol etkisi altında olan kişiye alkollü içki verilmesi, kişinin yaşamı bakımından önem taşıyan ilaçlarının alınması gibi durumlar da kişiyi yardıma muhtaç bir hale düşürdüğü sürece terk suçunun tipikliğine uygun eylemler olarak gösterilmektedir²⁶. Bu durumda terk suçunun icrai hareketle işlenmesi söz konusu olmaktadır. Alman ceza kanununun öngördüğü sistemde bu halde terk suçunun işlenmesi için garantörlük sıfatının bulunması gerekli görülmemiştir. Terk suçunun kanunda öngörülen ikinci şeklinde ise bakmakla yükümlü bulunan kişinin yüzüstü bırakılması söz konusudur. Bu durum da genel bir ifade ile suçun ihmali hareketle işlenmesine karşılık gelmektedir. Ceza hukuku sistemimizde ise terk suçu, bakmakla yükümlü olunan kişilerin terkine özgülenmiştir. Bu bağlamda terk suçunun yapısı değişmeden garantörlük sıfatı gerekliliğinin tartışmaya açılmasının pratik bir faydası yoktur.

B. Mağdur

Terk suçunun mağduru, *yaşı veya hastalığı dolayısıyla kendini idare edemeyecek durumda olan* kişidir²⁷. Kanunda mağdurun bu şekilde düzenlenmiş olması çeşitli tartışmalara yol açmaktadır. Başka bir ifade ile kanunda kişinin kendisini idare edemeyecek durumunda olmasının nedeninin yaş ve hastalığa özgülenmesi suçun uygulama alanının belirlenmesinde sorunlara neden olmaktadır²⁸. Öğretide tartışılan hususlardan birisi “yaş” teriminin kapsamına ilişkindir. Öğretide bir görüş yaş kavramının sadece yaş küçüklüğünü kapsadığını, yaşının büyük olması (yaşlılığı) nedeniyle terk edilen kişinin bu kapsama girmediğini ileri sürmektedir²⁹. Benzer şekilde hastalık kavramı da tartışmalara yol açmaktadır. Bu bağlamda kişinin engelli olması gibi hususlar hastalık olarak değerlendirilemediği takdirde suç tipinin uygulama alanı dışında kalmaktadır³⁰. Kişinin sarhoş olması da hastalık kapsamında değerlendirilemez³¹. Kendini idare edemeyecek durumda olma, suçla korunan hukuksal değerle birlikte yorumlanarak, kişinin kendisini yaşamını veya vücut bütünlüğünü meydana gelebilecek tehlikelere karşı koruyamayacak durumda olması şeklinde anlaşılmalıdır³². Bu

²⁴ Hardtung, Rn. 10-11.

²⁵ Hardtung, Rn. 10.

²⁶ Sternberg-Lieben. *Tübinger Kommentar, StGB*, 31. Aufl. 2025, StGB § 221 Rn. 4a.

²⁷ “Somut olayda ise; 01.01.1956 doğumlu olan, katılanın dosyaya yansıyan bilgi ve belgelerden herhangi bir hastalığı veya engeli olmadığı, maaşının olduğu, zaman zaman akrabalarının veya babasından miras kalan evde oturduğu, suç tarihi itibarıyla ileri bir yaşta olmadığı anlaşılmalı; katılan yönünden “kendi haline terk edilme” olgusunun ne şekilde gerçekleştiği açıklanmadan yetersiz ve yerinde olmayan gerekçe ile TCK’nın 97. maddesinde düzenlenen terk suçundan yazılı şekilde hüküm kurulması (bozmayı gerektirmiştir)”, Yargıtay, 4. CD, 09.04.2019, E 2015/951, K 2019/6397.

²⁸ Yenerer Çakmut, s. 61, Önok, s. 36.

²⁹ Önok, s. 34.

³⁰ Önok, s. 35.

³¹ Yenerer Çakmut, s. 61.

³² Krüger, Matthias. “§ 221: Aussetzung.” *Leipziger Kommentar StGB Online*, Ed. Gabriele Cirener, Heinrich Wilhelm

bağlamda kendini idare edemeyecek durumdaki kişi, meydana gelmesi muhtemel tehlikelere diğer bir kişinin yardımı olmadan karşı koyamayacak bir kişiyi ifade eder³³.

Kanun koyucunun sadece bakım ve gözetim yükümlülüğü bakımından bir ayırım yapmak yerine bu yükümlülüğün kaynağı bakımından da bir ayırma yer vermesinin nedeninin anlaşılması kolay değildir. Nitekim, Alman Ceza Kanunu'nda, § 221 hükmünde (1872-1969 arasında ve daha sonra küçük değişikliklerle 1998'a kadar uygulandığı şekliyle) terk suçunun basit şekli; *kişi küçük yaşı, malullüğü ya da hastalığı nedeniyle yardıma muhtaç bir durumda olan kişiyi terk eder veya korumakla, barındırmakla, sevk ya da kabul etmekle yükümlü olduğu kişiyi yardıma muhtaç bir durumda kasten³⁴ kendi haline bırakırsa...³⁵ şeklinde düzenlenmiştir. 1998 yılında yapılan değişik ile suçun basit şekli; *her kim, bir insanı, kendisini idare edemeyecek ve yardıma muhtaç bir duruma getirir veya koruması altında olmasına veya sair nedenlerden dolayı bu kişiye yardım etme yükümlülüğü bulunmasına rağmen, kendisini idare edemeyecek ve yardıma muhtaç durumda olan bir şahsı kendi haline terk eder ve onu böylece ölüm veya sağlığının ağır bir şekilde bozulması tehlikesine maruz bırakırsa...³⁶ halini almıştır. Bu değişiklikten açıkça görüldüğü üzere mağdurun hangi nedenle kendini idare edemeyecek durumda olmasının belirlenmesinden vazgeçilmiştir³⁷.**

Türk Ceza Kanunundaki mağdurun yaşı ve hastalığı ile sınırlı düzenlemenin uygulamada sorunlara yol açıp açmadığı değerlendirilirken Türk Ceza Kanunu'nun 98. maddesinde düzenlenen *Yardım veya bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi* suçu da dikkate alınmalıdır. Bu suç tipinde *yaşı, hastalığı veya yaralanması dolayısıyla ya da başka herhangi bir nedenle kendini idare edemeyecek durumda olan kimse* suçun mağduru olabilir. Bu çerçevede terk suçunun uygulama alanı dışında kaldığı kabul edilen kişilerin terk suçunun tipikliğine uygun şekilde terk edilmeleri halinde bu suç tipi uygulama alanı bulacaktır.

Kanun koyucunun terk suçunun uygulama alanını yaş ve hastalıkla sınırlaması, bu iki suç tipinin birlikte düşünülmesi ile yorumlanabilir³⁸. Buna göre, kanun koyucu eylemin terk niteliğinde olduğu ancak mağdur bakımından yaş ve hastalık dışında diğer nedenlerin söz konusu olduğu ve failin bakım ve gözetimle yükümlü olmadığı durumlarda yardım veya bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi suçunun oluşacağını; buna karşılık bakım ve gözetim yükümlülüğünün mevcut olduğu durumlarda *terk* suçunun oluşacağını öngörmüştür³⁹. Burada şu şekilde bir durum ortaya

Laufhütte, Henning Radtke, Ruth Rissing-van Saan, Thomas Rönnau, Wilhelm Schluckebier ve Klaus Tiedemann, Walter De Gruyter, 2019, Rn. 14.

³³ Yenerer Çakmut, s. 62.

³⁴ Suç tipi içerisinde yer alan kasten ifadesi 1975 yılında yapılan değişiklik ile madde metninden çıkarılmıştır.

³⁵ § 221. (1) Wer eine wegen jugendlichen Alters, Gebrechlichkeit oder Krankheit hilflose Person aussetzt, oder wer eine solche Person, wenn dieselbe unter seiner Obhut steht oder wenn er für die Unterbringung, Fortschaffung oder Aufnahme derselben zu sorgen hat, in hilfloser Lage vorsätzlich verläßt, wird mit Gefängniß nicht unter drei Monaten bestraft. Wielant, Martin. *Die Aussetzung nach § 221 Abs. 1 StGB*, Duncker & Humblot, Berlin, 2009, s. 487.

³⁶ (1) Wer einen Menschen

1. in eine hilflose Lage versetzt oder

2. in einer hilflosen Lage im Stich läßt, obwohl er ihn in seiner Obhut hat oder ihm sonst beizustehen verpflichtet ist, und ihn dadurch der Gefahr des Todes oder einer schweren Gesundheitsschädigung aussetzt, wird mit Freiheitsstrafe von drei Monaten bis zu fünf Jahren bestraft. Çeviri için bkz. Yenisey/ Plagemann, s. 330-331.

³⁷ Alman Ceza Kanunundaki düzenlemelerin tarihi gelişimi hakkında bkz. Wielant, s. 43 vd. ayrıca Erbaş, Rahime. *Türk Ceza Kanunu'nda Görünüşte İhmali Suçlarda Garantörlük*. On İki Levha Yayıncılık, 2019, İstanbul, s. 136 vd.

³⁸ Kanun koyucunun suç tipini yaş ve hastalık ile sınırlamasının nedeninin anlaşılması yönünde bkz. Önok, s. 36.

³⁹ Bu hususta bkz. Yılmaz, Erkam. *Yardım veya Bildirim Yükümlülüğünün Yerine Getirilmemesi Suçu*. Seçkin, Ankara

çıkılmaktadır: Yaşı ve hastalığı dolayısıyla kendisini idare edemeyecek olan kişinin kendi haline bırakılması halinde garantörlük yükümlülüğü altındaki kişiler terk suçundan, garantörlük yükümlülüğü altında olmayan kişiler yardım veya bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi suçundan dolayı sorumlu tutulacaktır. Kişinin yaralanmış olması veya başka herhangi bir nedenle kendini idare edemeyecek durumda olan kişinin kendi halinde bırakılması durumunda ise fail garantör olsun ya da olmasın yardım veya bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi suçundan dolayı sorumlu tutulacaktır. Bu kapsamda ceza hukukumuzda da terk suçunun mağdur yönünden yeniden ele alınması düşünülebilir. Her ne kadar yaşı ve hastalığı nedeniyle kendini idare edemeyecek durumda olan kişinin terk edilmesi ile garantörlük ilişkisi kapsamında bulunmayan kişinin terk edilmesi arasında eylemin haksızlık içeriği bakımından bir farklılıktan söz edilebilirse de yaş ve hastalık dışında başka bir nedenle kendini idare edemeyecek kişinin terk edilmesinde garantör ile üçüncü kişi arasında ayırım yapılmamasının tatmin edici bir gerekçesi bulunmamaktadır. Daha açık bir ifade ile yaş ve hastalık nedeni ile kendini idare edemeyecek durumda olan mağdur bakımından failin garantörlük sıfatı etkiliyken, yaralanması dolayısıyla veya başka bir nedenle kendini idare edemeyecek mağdur bakımından failin garantörlük sıfatının etkili olmamasının nedeni anlaşılabilir. Bunun yanı sıra terk ve yardım ve bildirim yükümlülüğünün ihlali suçları arasındaki fark failin garantörlüğü ile sınırlı değildir ve iki suç tipi faile farklı yükümlülükler yüklemekte ve bu yükümlülüklerin ihlaline farklı sonuçlar bağlamaktadır. Alman öğretisinde de § 221 hükmü dışında kalan durumların belirli ölçüde § 323c hükmü ile koruma altına aldığına, ancak terk suçunun haksızlık içeriğinin yardım ve bildirim yükümlülüğünün ihlalinin daha fazla olduğuna vurgu yapılmaktadır⁴⁰.

C. Eylem

1. Genel Olarak

Terk suçu, kanunda serbest hareketli bir suç olarak düzenlenmiştir⁴¹. Suç, icrai hareketle işlenebileceği gibi ihmali hareketle de işlenebilir⁴². Esasen terk suçunun işlenebileceği iki ihtimal söz konusudur. Bunlardan ilkinde mağdur halihazırda bulunduğu yerde bırakılırken ikinci ihtimalde mağdurun terk edilmek üzere yeri değiştirilmektedir⁴³.

Terk suçunun ihmali hareketle işlediğinde gerçek ihmali suç niteliğinde mi yoksa görünüşte ihmali suç niteliğinde mi olduğu hususu ise tartışmalıdır⁴⁴. Bu tartışmanın odak noktasında suç tipinde yer verilen “koruma ve gözetim yükümlülüğü altında bulunan bir kimse” ifadesinin bir garantörlük ön görüp ön görmediği hususu yer almaktadır⁴⁵. Bilindiği üzere suç tipinin kanuni tarifinde yer verilen

2020, s. 58.

⁴⁰ Krüger, Rn. 2, bu konuda ayrıca bkz. Wielant, s. 122 vd.

⁴¹ Terk suçu aynı zamanda bir sırf hareket suçudur, Demirbaş, Timur. *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. 18. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023, s. 265.

⁴² Özgenç, s. 401, Koca, Mahmut / Üzülmez, İlhan. *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. 9. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023, s. 193, Hafizoğulları / Özen, s. 132, Bayraktar, Köksal / Yıldız, Ali Kemal / Kartal, Pınar Memiş / Sınar, Hasan / Kurt, Gülşah / Bostancı Bozbayındır, Gülşah / Eroğlu, Fulya / Erman Barış. *Özel Ceza Hukuku Cilt II: Kişilere Karşı Suçlar*. 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020, s. 397.

⁴³ Önok, s. 36, Özbek, Doğan ve Bacaksız, s. 305.

⁴⁴ Saliger, Rn. 18.

⁴⁵ Yurtlu, Fatih. *İhmali Suçlar*. 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022, s. 168.

hareketin ihmalinin suçun oluşumu bakımından yeterli olduğu suç tipleri gerçek ihmali suç olarak tanımlanmaktadır⁴⁶. Gerçek ihmali suçlarda icrai hareketin ihmalinin suç oluşturması için herhangi bir neticenin gerçekleşmesine gerek bulunmamaktadır; bu bağlamda bu suçlar bakımından bir garantörlük durumu da söz konusu olmaz⁴⁷. Buna karşılık failin icrai harekette bulunma yükümlülüğünün garantörlük kapsamında belirli bir neticenin önlenmesi ile belirlendiği ihmali suç tipleri görünüşte ihmali suçlar olarak adlandırılmaktadır⁴⁸. Görünüşte ihmali suçlarda aslında icrai hareketle işlenen suçun ihmali hareketle de işlenebileceği öngörülmektedir⁴⁹. Bu bakımdan terk suçu özel bir noktada bulunmaktadır. Bu nedenle terk suçunun *kendine özgü görünüşte ihmali suç* olarak nitelendirildiği de görülmektedir⁵⁰. Zira terk suçunda, bir garantörlük yükümlülüğü bulunmasına rağmen bu garantörlük, suçun tehlike suçu olması nedeniyle kanunda öngörülen bir neticeyi önleme yükümlülüğü şeklinde değildir. Bu nedenle, görünüşte ihmali suçların bir neticenin varlığını gerektirdiği kabulü dikkate alındığında terk suçunun görünüşte ihmali suç olduğunun kabulü suç teorisi bakımından sorunlu görülmektedir⁵¹. Öğretide, terk suçunun yalnızca bakım ve gözetim yükümlülüğü altında bulunan kişi tarafından işlenebilecek olması gerekçesi ile görünüşte ihmali suç olduğu ileri sürülmektedir⁵². Daha açık bir ifade ile suçun görünüşte ihmali suç niteliğinde olduğuna ilişkin görüşün dayanağı suçun yalnızca bakım ve gözetim yükümlülüğü altında bulunan kişi tarafından işlenebilecek olmasıdır. Buna karşılık terk suçunun gerçek ihmali suç olduğuna yönelik görüşler de mevcuttur⁵³. Yargıtay da terk suçunun gerçek ihmali suç olduğunu belirtmekte ve bu nitelendirmenin gerekçesini kısaca kanunda tarif edilen belli bir emredici davranışın yerine getirilmemesi ile oluşması olarak açıklamaktadır⁵⁴.

Terk suçunun gerçek veya görünüşte ihmali suç olduğuna ilişkin tartışma, sırf hareket suçunun görünüşte ihmali suç olabilirliğine ilişkin bir tartışmadır ve bu tartışmada bir çözüme ulaşılabilmesi bu makalenin sınırları dışında kalmaktadır⁵⁵. Bununla birlikte kanunda terk suçunda failiğin neticeyi önleme yükümlülüğü altındaki kişiler ile sınırlandırılmış olması açıkça bir neticeyi önleme yükümlülüğüne yer verilmemiş olsa dahi bu suçun görünüşte ihmali suç olduğuna işaret etmektedir. Terk suçun görünüşte ihmali suç olduğu görüşüne katılıyoruz.

Terk suçu mütemadi bir suçtur, mağdurun terk edilmiş olma durumu devam ettiği müddetçe

⁴⁶ Koca Mahmut / Üzülmüş İlhan. *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. 16. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023, s. 394, Özbek, Veli Özer / Doğan, Koray / Meraklı, Serkan / Bacaksız, Pınar / Başbüyük, İsa. *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. 14. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023, s. 515, Dülger, Murat Volkan. *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023, s. 333, Artuk / Gökçen / Alşahin / Çakır, Genel Hükümler, s. 325, Demirbaş, s. 254, Hakeri, Hakan. *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. 28. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023, s. 150, Akbulut, Berrin. *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. 9. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022, s. 321.

⁴⁷ Koca / Üzülmüş, Genel Hükümler, s. 395.

⁴⁸ Koca / Üzülmüş, Genel Hükümler, s. 395.

⁴⁹ Koca / Üzülmüş, Genel Hükümler, s. 395.

⁵⁰ Koca / Üzülmüş, Özel Hükümler, s. 196.

⁵¹ Koca / Üzülmüş, Genel Hükümler, s. 398, Özbek / Doğan / Meraklı / Bacaksız / Başbüyük, s. 519, Dülger, s. 336.

⁵² Özgenç, s. 425, Erbaş, *Görünüşte İhmali Suçlarda Garantörlük*, s. 140.

⁵³ Artuk, Mehmet Emin / Gökçen, Ahmet / Alşahin, Mehmet Emin / Çakır, Kerim. *Ceza Hukuku Özel Hükümler*. 20. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022, s. 171, Yurtlu, s. 47.

⁵⁴ *Mağdurun kendi haline terk edilmesi, icrai ya da ihmali davranışla gerçekleştirilebilir. Terk suçu, gerçek ihmali suçtur ve kanunda tarif edilen belli bir emredici davranışın (terk etmeme) kasten yerine getirilmemesi ile oluşur*, Yargıtay, 4. CD, T 04.11.2009, E 2015/21076, K 2019/17077.

⁵⁵ Görünüşte ihmali suçların neticeli suç olması gerekmediğine yönelik görüş için bkz. Akbulut, s. 318.

suçun icrası devam etmektedir⁵⁶. Bu nedenle terk suçuna icrai hareket ile başlanarak icra hareketlerinin ihmali bir şekilde devam ettirilmesi mümkündür⁵⁷. Örneğin mağdurun ıssız bir yere bırakılması gibi örneklerde bu durum söz konusudur.

2. Mağdurun Kendi Haline Terk Edilmesi

Terk suçunda fail, mağduru kendi haline terk etmelidir⁵⁸. Yargıtay kendi haline terkin failin, mağdurla olan fiili ilişkisini geçici ya da sürekli şekilde kesmesi ve mağduru egemenlik alanının dışına çıkarması, bu bağlamda kendi haline bırakması anlamına geldiğini kabul etmekte; kişinin kendi haline terk edilmesini ise koruma ve gözetim altında bulunanın, bu yükümlülüğü üstlenmiş olan kişi tarafından herhangi bir yerde korumadan yoksun hale getirilmesi olarak tarif etmektedir⁵⁹. Öğretide de kendi haline terkin failin mağduru korunmadan yoksun bir şekilde egemenlik alanından çıkarması olduğu genellikle kabul edilmektedir⁶⁰. Terk suçunun tipikliğinin oluşabilmesi için mağdurun terk anında hayatta olması gerekir. Hayatta olmayan bir kişinin kendi haline bırakılması durumunda da terk suçu oluşmayacaktır.

Bu konuda ilginç bir örnek Yargıtay 4. Ceza Dairesinin bir kararına konu olmuştur⁶¹. Karara konu olayda seksen altı yaşında bakıma muhtaç ve hasta olup konuşma gücü saptanan mağdur çocukları tarafından nöbetleşe bakılmaktadır. Bakım dönemi biten H, mağduru diğer oğlu R'nin evine getirir ancak R ışıkları söndürerek evde yokmuş izlenimi oluşturarak kapıyı açmaz. Bunun üzerine H, mağduru R'nin komşusundan sandalye isteyerek mağduru R'nin dairesinin kapısının önüne bıkarak olay yerinden ayrılır. R, kapıyı açmaz ve mağduru gece boyunca içeri almaz. Mağdur ile

⁵⁶ Özgenç, İzzet / Koca, Mahmut / Üzülmez, İlhan, *Ceza Hukuku Genel ve Özel Hükümler Karar İncelemeleri, Sınav Soru ve Cevapları*. Seçkin, Ankara, 2024, s. 70.

⁵⁷ Özgenç / Koca / Üzülmez, s. 70.

⁵⁸ Alman ceza kanununda bu husus iki farklı ihtimal şeklinde düzenlenmiştir:

1. kendisini idare edemeyecek ve yardıma muhtaç bir duruma getirir veya,
2. koruması altında olmasına veya sair nedenlerden dolayı bu kişiye yardım etme yükümlülüğü bulunmasına rağmen, kendisini idare edemeyecek ve yardıma muhtaç durumda olan bir şahsı kendi haline terk eder ve onu böylece ölüm veya sağlığının ağır bir şekilde bozulması tehlikesine maruz bırakırsa, üç aydan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Yenisey ve Plagemann, s. 330. Bu düzenleme çerçevesinde Alman Öğretisinde birinci fıkradaki düzenlemenin bir neticeli suç olduğu, icrai ve ihmali hareketle işlenebileceği; ikinci fıkradaki düzenlemenin ise tartışmalı olmakla birlikte bir görünüşte ihmali suç niteliğinde olduğu belirtilmektedir. Krüger, Rn. 7.

⁵⁹ Yargıtay, 4. CD, T 18.01.2016, E 2015/26957, K 2016/668.

⁶⁰ Yenerer Çakmut, s. 62, Hakeri, Hakan / Tekin, Derya. *Tartışmalı Sorularla Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023, s. 128.

⁶¹ “Vicdani kanının oluşturduğu duruşma sürecini yansıtan tutanaklar, belgeler ve gerekçe içeriğine göre, suç tarihinde 86 yaşında, bakıma muhtaç ve hasta olup konuşma gücü saptanan mağdurun çocukları tarafından nöbetleşe bakıldığı dönemde, bakım dönemi biten gelini H tarafından, mağdurun diğer oğlu olan sanık R'nin evine getirildiği, esasen evde bulunan ancak ışıkları söndürüp evde yokmuş intibai vermeye çalışan sanığın kapıyı açıp annesini almadığı, bunun üzerine mağdurun gelini Hanife tarafından komşusundan istenilen sandalyeye oturtulup sanığın daire kapısı önünde bırakıldığı, sanığın hasta, yaşlı ve bakıma muhtaç olduğunu bildiği annesini gece boyunca evine almadığı ve mağdurun ancak ilerleyen saatlerde kendisini fark eden komşuları tarafından eve alınıp ilgilenildiği olayda, gerek yaşı gerekse hastalığı dolayısıyla kendisini idare edemeyecek durumda olduğu anlaşılan mağduru evine kabul etmemek suretiyle kendi haline terk ettiği anlaşılan sanığın eyleminin Yerel Mahkemece TCK'nın 97/1. maddesinde yazılı terk suçunu oluşturduğu kabul edilerek uygulamanın buna göre gerçekleştirildiği anlaşılmakla, yapılan incelemede; ... eylemin doğru olarak nitelendirildiği ve Kanunda öngörülen suç tipine uyduğu, Cezanın kanuni bağlamda uygulandığı, anlaşıldığından sanık R'nin ileri sürdüğü nedenler yerinde görülmemiş olmakla, tebliğnameye aykırı olarak, temyiz davasının esastan reddiyle hükmün onanmasına (karar verildi)”, Yargıtay, 4. CD, T. 07.07.2015, E. 2014/11850, K. 2015/33091. Bu kararla ilişkili değerlendirmeler için bkz. Özgenç, Genel Hükümler, s. 421, H'nin de terk suçu bakımından kastının bulunduğu yönünde bkz. Özgenç, s. 426-427.

bilahare kendisini fark eden R'nin komşuları ilgilenir. Daire kararında R'nin *mağduru evine kabul etmemek suretiyle kendi haline terk ettiği* gerekçesi ile R'nin terk suçunu işlediğine hükmetmiştir. Mağduru kapıya bırakıp giden H'nin cezai sorumluluğu ise tartışılmamıştır. Karara konu olayda terk suçunda mağdurun kendi haline terk edilmesi bağlamında her ne şekilde olursa olsun kendi haline terk edilmiş mağdurun koruma ve gözetimi ile ilgili icrai bir davranışta bulunmasının gerekip gerekmediğinin tartışılması gerekmektedir. Nitekim somut olayda R mağduru bir yere götürüp terk etmediği gibi halihazırda bulunduğu yerden uzaklaşarak da terk etmemektedir. R'nin eylemi kanunda öngörülen bakım ve gözetim yükümlülüğünü kasten yerine getirmemekten ibarettir. Terk suçunun tipiklik unsuru bakım ve gözetim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi nedeniyle mağdurun kendi haline bırakılması olduğundan, terk eylemi bizzat fail tarafından gerçekleştirilebileceği gibi mağdurun her ne şekilde olursa olsun kendi halinde kalması halinde müdahale edilmemesi şeklinde de gerçekleşebilir⁶². Karara konu olayda tartışılması gereken esas sorun H'nin mağduru apartman içerisinde bırakması dolayısıyla terk suçundan dolayı sorumlu tutulup tutulmayacağı olmalıydı. Zira H, burada mağdurun oğlu R tarafından evin içerisine alınacağına duyduğu güven ile hareket etmektedir. Ancak mağdurun tehlikeyi bertaraf edecek şekilde başka bir kişiye teslim edilmesi söz konusu değildir. H'nin cezai sorumluluğu bakımından tipikliğin objektif unsurları gerçekleşmiştir ve kastının mevcut olup olmadığının araştırılması gerekmektedir.

Terk eyleminin ne zaman kendi haline terk niteliğinde olacağı da değerlendirilmelidir. Kişinin kendi haline terk edilmesi terk suçunda tipikliğin objektif unsurunu oluşturmaktadır. Suç kanunda soyut tehlike suçu olarak düzenlendiğinden mağdurun kendi haline terk edilmesinin somut bir tehlikeye yol açıp açmadığı değerlendirilmeyecektir.

Kişinin kendi haline terk edilmediği durumda tipikliğin objektif unsurları oluşmayacağından failin kastının araştırılması gerekli değildir⁶³. Mağdur, bakım ve gözetim yükümlülüğü diğer kişilere devredildikten sonra failin kastının mağduru terk etmek olmasının terk suçu bakımından bir önemi yoktur. Ancak burada bakım ve gözetim yükümlülüğünün mağduru tehlikeye atmayacak şekilde

⁶² Failin aynı mekânda olmasına rağmen mağdurun bakım ve gözetimini sağlamamasının terk suçunu oluşturmayacağı yönünde bkz. Özbek / Doğan / Bacaksız, s. 305.

⁶³ 4. Ceza Dairesinin kararına konu olan mağdurun bir hastanenin acil servisine teslim edildiği bir olayda mahkeme suçun manevi unsurunun oluşmadığı yönünde değerlendirme yapmıştır. Bunun gibi durumlarda tipikliğin objektif unsurları gerçekleşmediğinden manevi unsurların araştırılmasına gerek bulunmamaktadır. “Mağdur ...'nun, resmi nikah akdi olmaksızın birlikte yaşayan sanık ... ve temyiz dışı sanık ...'nun bu beraberliğinden 09.01.2013 tarihinde dünyaya geldiği, sanık ...'in olay tarihinde bakamayacak durumdaki çocuğu olan mağduru hastaneye bıraktığı, 12.03.2013 tarihli sosyal hizmet birimi değerlendirme raporuna göre de; hastanenin acil servisine bırakılan mağdurun anne ve babasının alkol ve uyuşturucu madde bağımlısı oldukları, sanık ...'in çocuğa bakamayacak durumda olduklarından yuvaya verilmesini istediğini, çocuğun herhangi bir sağlık problemi olmadığı ve tıbbi tedaviye ihtiyaç olmadığı, çocuğun yuvaya kayıt olması için sanığın adres, telefon ve kimlik bilgilerini verdiğinin belirtilmesi ve ardından da bebek mağdurun çocuk esirgeme kurumuna yerleştirilmesi şeklinde gerçekleşen olaylarda, suçun “kendi haline terk” bakımından manevi unsurunun gerçekleşmediği gözetilmeden, sanığın beraati yerine mahkumiyetine karar verilmesi (bozmayı gerektirmiştir)” Yargıtay, 4. CD, T. 04.11.2019, E. 2015/21076, K. 2019/17077. Buna karşılık 4. Ceza Dairesi benzer bir olayda meseleyi tipikliğin maddi unsurları çerçevesinde ele almıştır. “Sanığın, gayri resmî birlikteliğinden doğan mağduru hastalığından dolayı Hastaneye getirip tedavisi devam ederken hastanede bırakması ve bir daha geri almaması şeklinde gerçekleşen olayda, suçun yasal unsuru olan, “kendi haline terk” unsuru gerçekleşmediği için terk suçunun oluşmayacağı ancak sanığın mağdura karşı bakım ve gözetim yükümlülüğünü ihlal etmesi nedeniyle eyleminin TCK'nın 233. maddesinde düzenlenen aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğün ihlali suçunu oluşturacağı gözetilmeden, eksik inceleme ve yetersiz gerekçeyle yazılı şekilde hüküm kurulması, (bozmayı gerektirmiştir)” 4. CD, T. 1.11.2021, E. 2019/5624, K. 2021/25940 .

devredilmiş olması gerekir. Örneğin bebeğini tanımadığı bir kişiye, geri dönmeyeceğini bilerek biraz sonra gelip alacağını beyanıyla teslim eden anne veya baba terk suçunu işlemiş olur. Zira bebeğin tanınmayan bir kişiye teslim edilmesi mağdur bakımından terk suçuna özgü tehlikeyi meydana getirebilecek niteliktedir. Bu durumda çocuğu, iradesi fesada uğratarak teslim alan kişinin bilahare çocuğu bırakması halinde terk suçunun oluşacağından söz edilebilir çünkü bu durumda çocuğun bakım ve gözetim yükümlülüğünün kısa bir süreliğine olsa bile fiilen üstlenilmesi söz konusudur. Yargıtay, kendi haline terk ile ilgili olarak mağdurun *koruma ve gözetim yükümlülüğünü üstlenebilecek durumda olan ve bu iradeyi taşıyan kişilerin inisiyatif kullanabilecekleri biçimde ve ortamda gerçekleştirilmesi halinde suçun oluşmayacağını kabul etmekte; mağdurun kendi haline terk edildiğinin kabul edilmesi için mağdurun, koruma ve gözetim yükümlülüğü üstlenebilecek durumdaki bir kişi veya kurumun kontrolüne bırakmaksızın “mağduru kendi haline terk” fiilini gerçekleştirmesi veya terk anı itibarıyla bu yükümlülüklerin kim tarafından taşınacağını belirsiz olması gerektiğini kabul etmektedir*⁶⁴. Bu bakımdan mağdurun örneğin İlçe Emniyet Müdürlüğüne bırakılması gibi durumlarda terk suçunun oluşmaması için mağdurun diğer kişilere uygun şekilde teslim edilmesi gerekir⁶⁵. Mağdurun binanın kapısına bırakılması gibi hususlar terk suçu bakımından mağdurun kendi haline bırakılmadığı anlamına gelmez, bu durumda somut olayın şartlarına göre mağdurun bırakılmasının kendi haline terk niteliğinde olup olmadığına bakılması gerekir⁶⁶. Öğretide mağdurun başkaları tarafından bakım ve gözetime tabi tutulmasının muhakkak olduğu durumlarda terk suçunun oluşmayacağı ifade edilmektedir⁶⁷. Aynı şekilde mağdurun bakım ve gözetime tabi tutulmasının muhtemel olduğu ancak failin mağdurun birileri tarafından fark edilip bakım ve gözetime tabi tutulduğunu görene kadar olay yerinde beklemesi gibi durumlarda da terk suçunun oluşmayacağı ifade edilmektedir⁶⁸. Mağduru koruma ve gözetim yükümlülüğünün mağdurun tehlikeye atılmayacağı şekilde başka kişilere devredilmesi halinde de terk suçu oluşmaz⁶⁹. Örneğin bebeğin hastanede gerçekleşen doğumun ardından küvözde tedavi altındayken hastanede terk

⁶⁴ Yargıtay, 4. CD, 17.02.2021, E 2020/27941, K 2021/4925.

⁶⁵ Sanığın, hakkında terk suçundan dolayı beraat kararı verilen resmi nikahlı eşi ... ile aralarında boşanma davasının duruşmasının bitiminde ...'in, katılan ...'ı annesi sanığa bırakarak duruşma salonundan uzaklaşması sonrasında, sanığın da katılana bakamayacağını söyleyerek İlçe Emniyet Müdürlüğüne bırakması şeklinde gerçekleşen olayda, suçun “kendi haline terk” unsurunun gerçekleşmemesi ve eylemin bakım ve gözetime yönelik yükümlülüklerine aykırılık oluşturmaması nedeniyle bu davranışın TCK'nın 233. maddesinde düzenlenen aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğü ihlal suçunu da oluşturmaması karşısında, sanığın beraatine karar verilmesi gerekirken yasal olmayan gerekçe ile mahkumiyetine hükmolunması (bozmayı gerektirmiştir)”, Yargıtay, 4. CD, 12.05.2016, E. 2016/5394, K. 2016/9879.

⁶⁶ Sanıkların karı-koca oldukları, mağdurların da müşterek çocukları oldukları, hayvancılık yaparak geçimlerini temin ettikleri, buldukları yörede insanların genellikle yaylada hayvancılık yaptıkları, sanıkların yaşadıkları yerin hayat tarzına ve kültürüne uygun şekilde ve imkanları dahilinde çocuklarını yetiştirmeye çalıştıkları, okul dönemlerinde hayvanlarını yaylaya çıkardıklarında çocuklarının eğitiminin aksamaması için okula giden çocuklarını köy içerisindeki evlerinde bıraktıkları, okul çağı gelmemiş 4 yaşındaki çocuklarını yanlarında götürdükleri, köy içerisinde sanıkların yakın akrabalarının da bulunduğu, ayrıca yaylaya çıktıklarında ara ara gelerek çocuklarını kontrol ettikleri, yemek ve temizliklerini yaptıkları, sanığın doğuştan sağır ve dilsiz olmasına rağmen imkanları dahilinde mağdurlara yönelik annelik görevlerini yerine getirmeye çalıştığı anlaşılan olayda, “kendi haline terk” unsuru (gerçekleşmemiştir), Yargıtay 4. Ceza Dairesi, 30.9.2015, E. 2015/10385, K. 2015/34360.

⁶⁷ Özbek / Doğan / Bacaksız, s. 305.

⁶⁸ Krüger, Rn. 66.

⁶⁹ “Sanığın çalışmak amacıyla 2000 ve 2002 doğumlu mağdur çocuklarını anneleri olan G...’e bırakarak Kıbrıs’a gitmesi şeklinde gerçekleşen olayda, suçun “kendi haline terk” unsurunun gerçekleşmemesi nedeniyle yerel mahkemece isabetli biçimde beraat kararı verilmesi karşısında...” Yargıtay, 4. CD, T. 25.12.2015, E. 2014/45835, K. 2015/40857.

edilmesi gibi durumlarda terk suçu oluşmaz⁷⁰.

3. Terk Suçunun Eylem Unsuru Kapsamında Yeniden Düzenlenmesine Gerek Olup Olmadığı Sorunu

Terk suçu bakımından bir sistem değişikliğine gerek olup olmadığının kısaca değerlendirilmesini gerekli görüyoruz. Bu husus, kanunumuzdaki düzenlemeler kapsamında uygulamada boşluklara neden olan bir durumun bulunup bulunmadığı göz önüne alınarak değerlendirilmelidir. Yukarıdaki örnekler bizim sistemimiz kapsamında incelendiğinde örneğin bir restoran işletmecisinin kendini idare edemeyecek durumdaki müşterisini tehlikeli trafiğin olduğu yol kenarına götürerek bırakması gibi durumlarda herhangi bir neticenin meydana gelmemesi halinde failin cezai sorumluluğunun yardım ve bildirim yükümlülüğünün ihlali suçu çerçevesinde belirlenmesi gerekecektir. Terk suçu ile yardım ve bildirim yükümlülüğünün ihlali suçlarının yaptırımları dikkate alındığında en azından şu an için bir sistem değişikliğinin gerekli olduğunun söylenmesi kolay değildir. Bu kapsamda Yargıtay kararına konu olmuş bir olayın değerlendirilmesini de gerekli görmekteyiz. Karara konu olayda, S1, S2, S3 ve S4 yanlarında maktul M ile birlikte uyuşturucu madde kullanmak üzere pazar alanı olarak kullanılan boş araziye giderler. Burada M ile birlikte uyuşturucu maddeyi kullanırlar. M bu sırada fenalaşır. S1, S2, S3 ve S4 fenalaşması üzerine M'yi araçtan indirip elini yüzünü yıkarlar ve kendine gelmemesi üzerine, orada terk edilmiş bir vaziyette bulunan otobüsün koridoruna yatırarak kendine gelince evine gider düşüncesiyle olay yerini terk ederler. M, uyuşturucu ve uyarıcı madde zehirlenmesine bağlı olarak hayatını kaybeder. Bu olayda sanıkların cezai sorumluluğu yardım ve bildirim yükümlülüğünün ihlalinin neticesi sebebiyle ağırlanmış şekli kapsamında değerlendirilmiştir⁷¹. Bu olayın örneğin Alman Ceza Kanunundaki düzenlemeler dikkate alınarak terk suçunun yeniden formüle edilmesi halinde terk suçu kapsamında değerlendirilmesi mümkün ise de hukuk sistemimizde yardım ve bildirim yükümlülüğünün ihlali suçunun tipikliğinin *başka herhangi bir nedenle kendini idare edemeyecek durumda olan* kişi şeklinde oldukça geniş tutulması nedeniyle, bu şekilde bir eylemin cezalandırılması bakımından bir eksikliğin mevcut olmadığı görülmektedir. Bu kapsamda, ceza hukuku sistemimizde terk suçunun yeniden dizayn edilmesi aciliyet gösteren bir husus değildir. Ceza miktarları ile ilgili bir sorunun gündeme gelmesi halinde mesele yardım ve bildirim yükümlülüğünün ihlali suçunun cezasının artırılması ile giderilebilir niteliktedir.

4. Terk Suçunun Eylem Unsuru Bakımından Kasten Öldürme Suçu ile İlişkisi

Terk suçunun özellikle icrai hareket ile işlendiği durumlarda eylemin terk suçuna mı yoksa failin kastına göre kasten yaralama veya kasten öldürme suçuna mı vücut vereceği hususu tartışma konusu olmaktadır. Bu tartışma tipikliğin manevi unsurları kapsamında failin kastının hangi suça ilişkin olduğu tartışması ile karıştırılmamalıdır.

Terk suçuna niteliğini veren husus mağdur bakımından bir tehlikenin doğrudan meydana getirilmesi değil, gerçekleştirilen terk eylemi ile mağdurun zarara uğraması riskinin

⁷⁰ Hardtung, Rn. 5.

⁷¹ 1. Ceza Dairesi, 15.09.2021, E. 2020/4971, K. 2021/12263.

oluşturulmasıdır⁷². Kanun koyucu bu suç tipi ile mağdurun hayat ve vücut bütünlüğüne yönelik bir tehlikenin gerçekleşmesini aramadan terk eylemini suç haline getirerek hayat ve vücut bütünlüğüne yönelik zararı önlemeye çalışmaktadır. Terk suçunda mağduru zarar tehlikesine maruz bırakan fail olmasına rağmen, tehlikenin kaynağı, hava şartları, vahşi hayvanlar gibi başka nedenlerdir⁷³. Bu bakımdan failin mağdur bakımından tehlikeyi doğrudan meydana getirmesi durumunda somut duruma göre eylem kasten öldürme suçu kapsamında değerlendirilecektir. Mağdurun dondurucu soğukta ıssız bir yere bırakılması⁷⁴, dere kenarına bırakılması⁷⁵ veya vahşi hayvanların dolaştığı bir yere bırakılması gibi eylemler kasten öldürme suçu kapsamında değerlendirilebilecek niteliktedir. Nitekim bu hallerde terk, kasten öldürme eyleminin bir unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda kasten öldürme suçunun icrası sırasında mağdurun öldürme eyleminin bir parçası olarak kendi haline bırakılması terk suçunun olduğu anlamına gelmez.

Bu halde, eylemin icrai mi ihmali mi olduğunun tespiti failin cezai sorumluluğunun belirlenmesi bakımından önem arz eder⁷⁶. Konumuzun sınırlarını aşmamak kaydıyla mağdurun

⁷² Hardtung, Rn. 12.

⁷³ Hardtung, Rn. 12.

⁷⁴ Olay tarihinde 37 yaşında olan sanığın, 10 yıl önce eşinden boşandığı, anne ve babasıyla birlikte İzmir ili, Buca ilçesinde ikamet ettiği, aynı iş yerinde çalıştığı bir erkekle girdiği ilişki sonucu hamile kaldığı, ailesinden bu durumu gizlediği, 21.12.2012 gecesi, sabaha karşı saat 03.00 civarında sancılarının arttığı, evdekilere haber vermeden saat 05.00 sıralarında evinden dışarı çıktığı, dışarıda doğum yaptıktan sonra mağdur bebeğini evinin yakınlarında bulunan çöp konteynerinin içine, plasenta ve göbek kordonunu ayırmadan çöplerin arasına bırakarak ikametine döndüğü, Buca Belediyesine bağlı temizlik şirketinde çalışan temizlik görevlisi tanık ...'in çöpleri toplamak için saat 07.45 sıralarında olay yerine geldiği, yan yana bulunan iki çöp konteynerinden ilkinin çöp kamyonuna devirdiği, mağdur bebeğin bulunduğu konteyneri de çöp kamyonuna devireceği sırada, çöp konteynerinin içinde çöplerin arasında kanlı ve kıpırdayan mağduru son anda fark ettiği, mesai arkadaşı tanık ...'ın poşusuna sardığı bebeği, tanık ...'ın kullandığı çöp kamyonuyla vakit kaybetmeksizin Buca Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesine götürdükleri, hipotermi ve periferik dolaşım bozukluğu nedeniyle yaşamsal tehlike geçiren mağdurun, yoğun bakımda yapılan uzun tedavi sonucu sağlığına kavuşturulabildiği olayda; sanığın ilişkisini ve hamileliğini gizlemesi, soğuk kış günü saat 05.00 sıralarında, mağdur bebeğin göbek kordonunu kesmeden, bağlamaksızın ve soğuktan etkilenmesini önleyecek hiçbir tedbir almadan, çıplak vaziyette, her türlü sokak hayvanının saldırısına açık şekilde, çöp konteyneri içinde bulunan çöpler arasına bırakması, yaklaşık iki saat kırkbeş dakika sonra saat 07.45 sıralarında Buca Belediyesi temizlik işçileri tarafından çöp konteynerinde bulunarak hastaneye götürülen mağdur bebek hakkında düzenlenen raporda, mağdurun ileri derecede hipotermi, periferik dolaşım bozukluğu meydana getirecek nabız ve tansiyon düşüklüğü nedeniyle yaşamsal tehlike geçirdiğinin ve 12 gün boyunca yoğun bakım ünitesinde gördüğü tedavi sonucu hayatta kalabildiğinin bildirilmesi karşısında, savunma sistemi son derece zayıf olan yeni doğmuş bebeğini, ölüm neticesi muhakkak olacak şekilde, soğuk kış günü çıplak vaziyette, birçok mikrop ve bakterinin üreyebildiği, en kötü hijyen şartlarına sahip yerlerden olan çöp konteynerine bırakan sanığın asıl amacının terk olmadığı, öngördüğü neticeye yönelik fiili bilerek ve isteyerek gerçekleştiren sanığın icrai eyleminin kasten nitelikli öldürme suçuna teşebbüsü (oluşturur). Yargıtay CGK., T. 20.3.2018, E. 2015/986, K. 2018/102.

⁷⁵ Sanık ...'in eşinin ölümünden sonra, kayınbiraderi ... ile evlilik dışı ilişki yaşamaya başladığı, bu ilişkiden hamile kalan sanığın ... il merkezindeki bir hastanede dünyaya getirdiği ismi konmamış iki günlük kız bebeğini, ... - yolu arasında bulunan تنها bir ağaçlık bölgede bırakıp olay yerinden ayrıldığı, sanığın bebekten kurtulmak amacıyla bu şekilde davrandığını ifade ettiği, 2012 yılında meydana gelen olayın üzerinden uzun zaman geçmesi nedeniyle bebeğin cesedinin bulunamadığı anlaşılan olayda; sanığın inceleme dışı sanık ... ile birlikteliğinden doğurduğu bebeği beslemek, bakımını yapmak ve korumak gibi hukuki yükümlülük altında bulunduğu, bu bakımdan garantör konumunda olduğu hususunda tereddüt bulunmadığı, sanığın bu hukuki yükümlülüklerini de yerine getirmemekle birlikte, yeni doğmuş, savunmasız hâlde bulunan ve hiçbir ihtiyacını kendisi karşılayamayan iki günlük bebeği, güvende olduğu ortamdan alarak başkaları tarafından bulunması mümkün olmayan ıssız bir yere götürüp ölüme terk etme eyleminin, bebeğin karnını doyurmamak gibi ihmali bir hareket olarak kabul edilmesi mümkün değildir. Zira bebekten kurtulmak amacını taşıyan sanık, öleceğini bildiği ve ölmesini istediği bebeğini ıssız bir yere götürerek kendi hâlinde bırakmış ve bu şekilde kaçınılmaz netice olan ölüm meydana gelmiştir. Bu nedenle sanığın öldürme eylemini, doğrudan kasıtlı ve icrai bir davranışla gerçekleştirdiği kabul edilmelidir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 9.11.2022, E. 2020/466, K. 2022/709. Bu karar ile ilgili ayrıntılı açıklamalar için bkz. Özgenç / Koca / Üzülmez, s. 65 vd.

⁷⁶ Bu konuda açıklamalar için bkz. Erbaş, Rahime. "İcrai veya İhmali Olarak Somut Olayda Davranışın Gerçekleştiriliş

doğrudan tehlike kaynağına itilmesi eylemlerinin icrai olduğu kanaatindeyiz. Bu bakımdan örneğin mağdurun gel git etkisi altındaki bir sahile bırakılması, vahşi bir hayvanın yaşam alanına bırakılması, mağdurun yanmakta olan bir binaya götürülerek yangının henüz ulaşmadığı bir yere bırakılması, poşete konularak poşetin ağzının bağlanması⁷⁷ gibi eylemlerde kasten öldürme suçunun icrai hareket ile işlendiği kabul edilmelidir. Benzer şekilde mağdurun ıssız bir yere⁷⁸, metruk bir binaya⁷⁹ terk edilmesi, poşete sarılarak çöp kutusuna atılması⁸⁰ gibi eylemlerde de cezai sorumluluk da bu

B biçiminin Tespiti Meselesi.” *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 21, Sayı 1, 2019, s. 397-449.

⁷⁷ Oluşa, mevcut deliller ve dosya kapsamına göre, sanığın çocuğunu sağ doğurduktan sonra göbek kordonunu bağlamaksızın önce monta sarıp sonrasında bu montu poşete koyup poşetin ağzını bağlayarak evin bahçesinde bulunan odunluğa koyduğu ve iki gün sonra çocuğun konulduğu yerde ölü olarak bulunduğu olayda, maktulün bırakıldığı yer, koşullar ve olayın oluşumuna göre ölümün beklenilir bir sonuç olup mutlak ve kaçınılmaz olduğu anlaşılmalı, sanık hakkında TCK.nun 83. maddesinin uygulanması (bozmayı gerektirmiştir.) 1. Ceza Dairesi, 30/01/2017, E 2016/5501, K 2017/185.

⁷⁸ “Sanığın akrabası ... ile yaşadığı cinsel ilişki sonucunda hamile kalıp, hamileliğini gizlediği, olay tarihinde öğle saatlerinde kimse görmeden dedesinin kullanılmayan evinin tuvaletinde doğum yaptığı, bebeğin göbek kordonunu bağlamadan tuvaletin 35 metre uzağında bahçelere giden patika yolun kenarındaki çalılıkların üzerine çıplak şekilde attığı, daha sonra ailesi ile birlikte yaşadığı eve dönerek günlük yaşamına devam ettiği, aynı gün saat 19.30 sıralarında olay yerinden geçen tanık ... tarafından bebeğin tesadüfen canlı olarak bulunup hastaneye sevkinin sağlandığı, ancak ertesi gün bebeğin tedavi gördüğü hastanede hayatını kaybettiği olayda; sanığın ilişkisini ve hamileliğini gizlemesi, bebeğin göbek kordonunu bağlamadan çıplak şekilde tarlalara giden patika yolun yanındaki çalılıkların üzerine atması, Adli Tıp Kurumu Genel Kurulu'nun 30.09.2010 tarihli raporunda da bebeğin çıplak olarak açık alana terk edilmiş olmasının ölümün meydana gelmesinde etkili olduğunun belirtilmesi karşısında, sanığın asıl amacı terk olmadığı gibi icrai eylemi ve davranışları göz önüne alındığında ihmali davranışla ölüme neden olma suçunun da söz konusu olamayacağı, bebeğin yola 180 cm mesafeye atılması, bebeğin atıldığı yer itibarıyla yoldan geçen birisi tarafından bulunabilme ihtimalinin olması, nitekim bebeğin canlı olarak tanık Şükrü tarafından bulunması dikkate alındığında sanığın eylemi sonucunda bebeğin ölümünün muhakkak ve kesin olmayıp muhtemel olduğu, sanığın da muhtemel bu neticeyi istememekle birlikte göze alıp kabullendiği, bu nedenle doğrudan kastın varlığından da söz edilemeyeceği anlaşıldığından sanığın eyleminin olası kastla öldürme suçunu oluşturacağı kabul edilmelidir.” Yargıtay CGK, 08.12.2015, E 2014/161, K 2015/493.

⁷⁹ Suça sürüklenen çocuk ... ile temyiz dışı sanık ...'in sevgili olup, birliktelikleri sonucu ...'nin hamile kaldığı, ...'nin durumu anne babasından gizlediği, olay günü evde doğumunun başladığı, bebeği banyoda doğurduğu, göbek bağı kesip bebeği poşete koyarak, mahallede bir duvar dibine bıraktığı, sevgilisi ...'e haber verdiği, ...'in sanık ...'nin kullandığı taksi ile olay yerine geldiği, mahalleden aldığı poşet içindeki bebeği gece vakti metruk bir binaya sakladığı, ertesi gün bulunduğu yerden alarak Ergene Nehri üzerinden geçtiği sırada bebeği poşetle nehre attığı, yapılan aramalara rağmen bebeğin bulunamadığı, ... evde doğan bebeğin banyoda makasla göbek kordonunu kestikten sonra bağlanması ve bebeğin beslenmesi gerekirken bunların yapılmaması biçimindeki ihmali davranışların ölüme sebebiyet verdiği, bebeğin hayatını korumak ve gözetmek yükümlülüğü altında olmasına karşın ...'nin bu yükümlülüğü yerine getirmediği anlaşıldığından, suça sürüklenen çocuk ...'nin 5237 sayılı Kanun'un 83/3 maddesi gereği ihmali davranışla kasten öldürme suçundan cezalandırılması yerine, yazılı şekilde beraatine karar verilmesi hukuka aykırı bulunmuştur. Yargıtay 1. CD, 16.10.2024, E. 2024/5455 K. 2024/6622.

⁸⁰ “Sanığın evlilik dışı ilişkiden gebe kaldığı, çocuğun doğumuna yakın sancılarının başladığı, bu amaçla Andırın Devlet Hastanesi Acil Servis Polikliniğine giriş yaparak doğrudan bayanlar tuvaletine yöneldiği, doğumun gerçekleşebileceğini öngörüp yanına yedek kıyafetlerini dahi aldığı, ancak hamile olduğunun ailesi tarafından bilinmemesi nedeniyle hastanede tuvalet kabininde doğumu gerçekleştirip doğan çocuk olan mağdur ...'in göbek bağı koparıp, bebeği tuvaletin içinde bulunan çöp kovasına koyup, çöp kovasının kapağını da kapattıktan sonra hastaneden ayrıldığı, sanığın hastaneden ayrılmasından yaklaşık 45 dakika sonra hastanede bulunan güvenlik görevlisi tanık ...'nin bayanlar tuvaleti önünden geçerken bebek ağlama sesi duyması üzerine hemşire tanık ... ile birlikte tuvalete girdikleri, çöp kovasının kapağını açtıklarında bebeği canlı olarak görmeleri üzerine bebeğe ilk müdahalenin burada yapıldığı ve ardından Kadın Doğum ve Çocuk Hastanesine sevkini sağlandığı anlaşılan olayda... sanığın, koruma ve gözetim yükümlülüğü altında bulunan yeni doğan ve yaşı itibarıyla kendisini savunamayacak durumda bulunan mağdura karşı herhangi bir şiddet uygulamaksızın kendi haline bıraktığının tespit edilmesi halinde eyleminin 5237 sayılı Kanun'un 97. maddesinde düzenlenen terk suçunu oluşturup oluşturmayacağına karar yerinde tartışılması suretiyle sanığın hukuki durumunun değerlendirilmesi gerektiği gözetilmeksizin, eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması, hukuka aykırı bulunmuştur” Yargıtay, 1. CD, 13.05.2024, E 2022/9277, K 2024/3434.

kapsamda belirlenmelidir^{81,82}.

Terk suçunun ihmali hareketle işlendiği hallerde ise kasten öldürme suçunun ihmali hareketle işlenmesi ile terk arasındaki ayırım bir manevi unsur ayırımıdır. Mağdurun olduğu yerde bırakıldığı durumlarda hem terk suçunun hem de ihmali suretle kasten öldürme suçunun birlikte gerçekleşmesi mümkündür⁸³. Bunun gibi hallerde failin cezai sorumluluğu ölüm neticesi bakımından kastının veya olası kastının bulunması halinde ihmali suretle kasten öldürme suçu kapsamında, bulunmaması durumunda ise terk suçunun neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış hali kapsamında belirlenecektir.

III. TİPİKLİĞİN MANEVİ UNSURU

A. Genel Olarak

Terk suçu ancak kasten işlenebilen bir suçtur. Suçun taksirli şekli düzenlenmemiştir. Kanun koyucu terk eyleminin taksirle gerçekleşmesi durumunda zararın gerçekleşmesini şart olarak öngörmüş, taksirle neden olunan zarar riskinin terk suçu kapsamında cezalandırılmasını tercih etmemiştir. Terk eyleminin taksirli şeklinde örnek olarak kişinin çocuğunu bir yerde unutması, çocuğun başka birisi tarafından bırakılan yerden alınması öngörülmüşken mağdurun kendi başına kalması gibi hususlar örnek gösterilebilir⁸⁴. Yine örneğin failin bir bakımevinde bakılmakta olan küçük yaştaki çocuğu içeride unutarak bakımevinden ayrılması gibi durumlarda failin kastı mevcut olmadığından terk suçu oluşmayacaktır. Keza anne ve babanın birbirlerinden habersiz eşzamanlı olarak evden ayrılmaları ve çocuğun evde yalnız kalması gibi durumlarda da terk suçu oluşmaz.

B. Kastın Kapsamı

Terk suçu kanunda bir soyut tehlike suçu olarak düzenlendiğinden failin kastının terk eylemini kapsamaması gerekir. Fail, terk eylemi ile mağduru kendi haline terk ettiğinin bilincinde olmalıdır. Bunun dışındaki hallerde terk suçu bakımından kastın varlığından söz edilemez. Terk suçunda manevi unsurun kendine özgü karakteri, mağdurun kendi haline bırakıldığına ilişkin bilgide kendini göstermektedir. Terk suçunun oluşabilmesi için failin mağduru korunmaya ve bakıma muhtaç bir

⁸¹ "...80 yaşında ve rahatsızlığı nedeniyle ancak bastonla yürüyebilen maktul babasının bakımını yıllardır eşiyile birlikte üstlendiği ve birlikte aynı evde yaşadıkları, bir süre sonra bakımında güçlük çekmesi ve eşinin daha fazla bakmayı istememesi nedeniyle, olay günü akşam saatlerine doğru babasını evden alarak otomobiliyle ikamet ettikleri eve 22 km. uzaklıkta bulunan ormanlık ve ıssız bir alana götürüp bırakıp sonrasında evine döndüğü, maktulün, olaydan iki gün sonra bırakıldığı yere kısa bir mesafede bulunan dere yatağında kendisinde önceden var olan kronik kalp-damar ve akciğer hastalığı nedeniyle ölü olarak bulunduğu, ölümü ile sanığın eylemi arasında nedensellik bağının bulunduğu Adli Tıp Kurumu'nun 25.01.2012 günlü raporuyla belirlendiği olayda; ... sanığın, maktul babasına karşı olan bakım ve gözetim yükümlülüğünü ihmal etmesi ve terk etmesinden öte, yaşlı, uzun mesafe yürüyemeyen ve kendini tek başına idare edemeyecek durumda olan maktulü, mevsim ve hava koşulları itibariyle soğuk bir havada başka kişiler tarafından sıklıkla kullanılmayan, dağlık ve ormanlık bir araziye bıraktığı, maktulün, kişisel durumu itibariyle mevcut hava ve arazi şartlarına karşı mücadele edip, hayatta kalamayacağını öngördüğü ve doğabilecek bütün neticeleri kabullendiği böylece olası kastla ölümüne sebebiyet verdiği (anlaşılmıştır). Yargıtay 1. CD, 20.02.2013, E. 2012/5467 K. 2013/1230. Karar ile ilgili değerlendirme için bkz. Erbaş, s. 104.

⁸² Koca / Üzülmüş, Özel Hükümler, s. 193, Avcı, Mustafa / Yerdelen, Erdal, "Karar İncelemesi – Garantörsel İhmali Suçta İhmali ve İcrai Davranış Ayırımı.", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 19, Sayı 1, 2015, s. 163 vd., Artuk / Gökçen / Alşahin / Çakır, Özel Hükümler, s. 171.

⁸³ Erbaş, İcrai veya İhmali, s. 141.

⁸⁴ Öğretide sıcak havada pencereleri kapalı araba içinde küçük çocuğunu bırakıp markete alışverişe giden anne terk eyleminin taksirli şekline örnek gösterilmektedir. Önok, s. 42.

vaziyette bırakma kastıyla hareket etmesi gerekir⁸⁵. Bu bakımdan örneğin bebeğin hastanede sağlık görevlilerine teslim edilmesi gibi durumlarda failin mağduru kendi haline bırakmaya yönelik kastının varlığından söz edilemeyecektir. Yukarıda açıklandığı üzere kişi objektif olarak kendi haline terk edilmediği müddetçe teşebbüse ilişkin ihtimaller dışında failin bu yönde bir kast ile hareket etmesi önem taşımaz. Bu bakımdan terk suçunda kişinin kendi haline bırakılması objektif unsuruyla, kişinin kendi haline bırakılmasına ilişkin kastı birbirine karıştırılmamalı, tipikliğin objektif unsurlarının oluşmadığı hallerde mesele kast kapsamında çözümlenmeye çalışılmamalıdır⁸⁶.

Terk suçunda failin kastı mağdur ile arasındaki fiziksel bağın sürekli ya da belirsiz bir süre için kesilmesine yönelik olmalıdır. Mağdurun makul bir süreliğine yalnız bırakılması terk suçuna sebebiyet vermez⁸⁷. Ancak bu durumda da failin terk kastıyla başlayan eylemine bilahare kendi iradesi ile son vermesi durumunda sorunlarla karşılaşmaktadır. Yargıtay 4. Ceza Dairesinin bir kararına konu olan olayda, iki küçük çocuğunu evde elektrik ve yiyecek bulunmamasına ve eşinin evle ilgilenmemesine kızarak ayrı ayrı odalara kilitleyerek evden ayrılan fail yaklaşık on iki saat sonra eve dönmüştür. Mahkeme kararında olayda kendi haline terk unsurunun gerçekleşmemiş olduğu gerekçesi ile terk suçunun oluşmadığına hükmetmiştir⁸⁸. Bu olayda failin kastı çocuklarını terk etmek olduğundan terk süresinin kısa olması suçun oluşmadığı anlamına gelmez. Buna karşılık mağdurun terk edilmesi bir tehlikenin meydana gelmesine neden olmayacak bir süreye ilişkin ise terk suçunun işlenmesine yönelik bir kastın varlığından söz edilemeyecektir. Örneğin, çocuğunu kısa bir süreliğine evde bırakarak alışverişe giden bir anne veya babanın durumunda terk suçu bakımından kastının varlığından söz edilemez. Bunun gibi durumlarda çocuğun yaralanması halinde failin sorumluluğu duruma göre kasten veya taksirle yaralama suçu çerçevesinde belirlenecektir. Terk suçunda failin mağduru hayatından çıkarmaya yönelik hareket etmesinin de bu bağlamda bir önemi bulunmamaktadır. Bu suç tipinin koruma alanı mağdurun yaşam ve vücut bütünlüğü bakımından tehlikeye atılmasının önlenmesi ile sınırlıdır. Bunun dışında aile bireylerine karşı sorumlulukların yerine getirilmemesine ilişkin çeşitli eylemler Türk Ceza Kanunu'nun 233. maddesinde düzenlenen *aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğün ihlali* suçu kapsamında cezalandırılmaktadır⁸⁹.

⁸⁵ Özgenç / Koca / Üzülmüş, s. 72.

⁸⁶ Bkz. II/C/2

⁸⁷ “ Sanık ..'nın alınan savunmasında; belirtilen tarihlerde eşinin kendilerini terk etmesi nedeniyle kızı ...'la birlikte yaşadıklarını, maddi sıkıntı çektiklerini, o tarihlerde evlere temizliğe gittiğini, daha sonra inşaatta yemek işi bulunca kızını bırakacak kimse olmadığından bir hafta kadar evden çıkarken kapıyı üzerine kitleyerek işe gittiğini, kızına cep telefonu bıraktığını, en geç bir saat arayla arayarak durumunu kontrol ettiğini, anne babasının Niğde'de yaşadığını, annesine yalvardığını, ancak yanlarına gelmeye razı edemediğini, zaten onunda maddi sıkıntısı olduğunu beyan ettiği görülmekle, sanığın aksi sabit olmayan savunmasına göre suç kastının olmadığı, mecburiyet ve imkansızlık karşısında, kızının ve kendisinin geçimini temin amacıyla çocuğunu evde bırakmak zorunda kaldığı ve savunmasında belirttiği şekilde cep telefonuyla aramak suretiyle kızını kontrol ettiğine ilişkin savunmasının aksine delil olmadığı, tüm dosya kapsamından sanığın suç kastının olmaması nedeniyle beraatine karar verilmesi gerekirken, terk suçundan mahkumiyetine karar verilmesi (bozmayı gerektirmiştir)”, İstanbul BAM, 12. CD, T. 05.02.2019, E. 2018/2406, K. 2019/431. Bu karar suç teorisi bakımından ciddi sorunlar içermektedir. Kararda değinilen mecburiyet gibi hususlar fail bakımından kusurluluk (zorunluluk hali) kapsamında değerlendirilebilecek hususlardır. Ayrıca somut olayda failin gerekli önlemleri almış olması karşısında kastının mağduru kendi başına terk etmek olmadığı zaten anlaşılmaktadır. Bu kapsamda meselenin mağdurun kendi haline terk edilip edilmediği sorunu kapsamında ele alınması daha isabetli olurdu.

⁸⁸ Yargıtay Kararı- 4. CD., 11.9.2015, E 2014/2629, K 2015/33631.

⁸⁹ “Sanığın, boşanma sonucunda velayeti kendisine bırakılmış 2000 doğumlu kızı mağdur Miraç'ı K. ilçesinde ikamet eden boşandığı eşinin annesi tanık 1949 doğumlu H.. A.'na bırakması için köy minibüsü şoförüne yol ücretini vererek teslim etmesi, tanığın yaşı ve maddi durumu nedeniyle mağdura bakamayacağını beyan ederek mağduru kabul etmemesi

Mağdurun kendi haline terk edilmesinin yanı sıra, suçun kanuni tanımında yer verilen diğer unsurlar kast kapsamındadır. Failin, mağdurun yaşı veya hastalığı dolayısıyla kendini idare edemeyecek durumda olduğunun ve belirtilen nedenler dolayısıyla koruma ve gözetim yükümlülüğü altında bulunduğunun da bilincinde olması gerekir. Örneğin, mağdurun öldüğü zanıyla terk edilmesi ancak daha sonra hayatta olduğunun anlaşılması gibi durumlarda terk suçu oluşmaz.

Terk suçunun kasten işlendiğinin kabul edilebilmesi için failin garantör konumunda olduğunu da bilmesi gerekmektedir. Başka bir ifade ile fail bu şekilde bir bakım ve gözetim yükümlülüğü altında olduğunun bilincinde olmalıdır. Bu şekilde bir bilincin mevcut olmaması durumunda Türk Ceza Kanunu'nun 30. maddesinin 1. fıkrası kapsamında suçun maddi unsurlarında hatanın gündeme gelebileceği ifade edilmektedir⁹⁰. Garantörlük sıfatının bilinmesi özellikle bakım ve gözetim yükümlülüğünün bir sözleşme ile devredildiği hallerde önem taşımaktadır. Bu halde kişinin terk suçundan dolayı sorumlu tutulabilmesi için bakım ve gözetim yükümlülüğünün kendisine geçtiğinin bilincinde olması gerekir. Failin bakım ve gözetim yükümlülüğüne yol açan durumun farkında olmasına karşın hukuken bu şekilde bir yükümlülük altında olduğunun bilincinde olmaması veya kapsamına ilişkin hataya düşmesi durumunun ise haksızlık yanılığısı bağlamında değerlendirilmesi gerekir⁹¹.

Öğretide baskın görüş terk suçunun olası kast ile işlenebileceği yönündedir⁹². Terk suçu bakımından olası kast, kast kapsamında yukarıda sayılan unsurlardan herhangi birisi bakımından gündeme gelebilir. Bu bağlamda fail, mağdurun bakım ve gözetime muhtaç niteliğini, garantörlük sıfatını ve mağdurun kendi haline terk edildiğini muhtemel addediyor olabilir. Örneğin yukarıda anılan kararda mağdurun gelini H, mağduru oğlu R'nin kapısının önüne bırakırken, mağdurun R tarafından içeri alınacağı ihtimali ile hareket etmekte ve R'nin mağduru içeri almayacağı ihtimalini öngörmesine rağmen kayıtsız kalarak hareket etmekte ise H'nin terk suçu bakımından olası kastından söz edilecektir⁹³.

Mağdurun kendi haline terk edildiğinin başlangıçta bilinmemesi ancak sonradan öğrenilmesi durumu da burada değerlendirme konusu yapılmalıdır. Örneğin failin çocuğunu evde eşinin bulunduğu inancıyla bırakması fakat daha sonra eşinin aslında evde olmadığını öğrenmesi durumunda cezai sorumluluğunun ne olacağı açıklanmalıdır. Bu durumda failin başlangıçta terk suçu bakımından kastı bulunmamaktadır, ancak daha sonra fail çocuğunun evde yalnız olduğunu öğrenmiştir. Bu halde çocuğunun bakım ve gözetimi ile yükümlü olan failin mağduru kendi halinde bulunduğu yerden alması gerekir. Aksi halde fail bakmakla yükümlü olduğu mağduru kendi haline terk ederek ihmali hareketle terk suçunu işlemiş olacaktır. Mağdurun yaralanması ve hayatını kaybetmesi halinde failin sorumluluğunun kasten yaralama veya kasten öldürme suçunun ihmali

üzerine sanığın mağduru tekrar kabul etmemesi şeklinde gerçekleşen eyleminde suçun yasal unsuru olan, "kendi haline terk" unsuru gerçekleşmediği için terk suçunun oluşmayacağı, ancak sanığın mağdura karşı bakım, eğitim ve destek olma yükümlülüğünü ihlal etmesi nedeniyle eyleminin TCK'nın 233. maddesinde düzenlenen aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğü ihlal suçunun oluşturacağı..." Yargıtay, 4. CD, 11.09.2015, E 2015/1780, K 2015/33630.

⁹⁰ Önok, s. 42.

⁹¹ Hardtung, Rn. 25, Göktürk, Neslihan. *Haksızlık Yanılığısının Ceza Sorumluluğuna Etkisi*. Seçkin Yayınevi, Ankara, 2016, s. 62- 63, Krüger, Rn. 72.

⁹² Yenerer Çakmut, s. 67, Önok, s. 42.

⁹³ Karar için bkz. (61) sayılı dipnot.

suretle işlenmesi kapsamında değerlendirilmesi gerekir.

C. Terk suçunda Tipikliğin Manevi Unsurunun Kasten Öldürme ve Suçu ile İlişkisi

Terk suçu tipikliğin manevi unsurları itibariyle özellikle ihmali suretle kasten öldürme suçu ile çok yakın bir ilişki içerisinde bulunmaktadır⁹⁴. Bu yakın ilişkinin nedeni soyut tehlike suçu olarak düzenlenmiş bulunan terk suçunun bir neticeye yol açması durumunda bu ağır neticenin genellikle fail tarafından öngörülmüş olmasıdır. Nitekim 97. maddenin *gerekçesinde terk olgusu hâlinde, meydana gelen netice açısından failin çoğu zaman muhtemel kastla hareket ettiğini göz önünde bulundurmak* ifadelerine yer verilerek bu hususa vurgu yapılmıştır. Bu durumda failin cezai sorumluluğunun hangi suç kapsamında belirleneceği sorunu bir manevi unsur sorunu olarak karşımıza çıkar. Terk suçunun kasten öldürme suçundan ayırt edilmesi failin terk sonucunda meydana gelen neticeleri muhakkak veya muhtemel addetmesi başka bir ifade ile ölüm neticesi bakımından doğrudan veya olası kast ile hareket etmesi durumuna ilişkindir. Failin kastının mağdurun terkinde mi yoksa öldürülmesine mi yönelik olduğu somut olayın şartları kapsamında değerlendirilecektir⁹⁵.

Mağdurun halihazırda bir tehlike ile karşı karşıya olduğunun fail tarafından bilinmesi, failin kastının mağduru terk ile sınırlı olmadığı yönünde ciddi bir emare teşkil eder⁹⁶. Örneğin kanaması olan mağdurun veya yeni doğan bebeğin göbek bağı bağlanmadan kendi başına bırakılması gibi durumlarda failin kastının öldürmeye yönelik olmadığı kabul edilmesi çok ciddi bir gerekçelendirmeye ihtiyaç duyacaktır. Failin mağduru öldürmeye yönelik doğrudan kastla hareket ettiği, mağdur ile arasındaki fiziksel bağı mağduru öldürmek kastı ile kestiği hallerde terk suçu değil, kasten öldürme suçunun oluşacağı belirtilmesi gerekir.

Terk suçunda mağdurun bir zarara uğrama riskine maruz bırakılması söz konusu olduğundan

⁹⁴ Terk suçunun öğretilde ihmali suretle kasten öldürme ve ihmali suretle kasten öldürme suçlarının hazırlık hareketi niteliğinde olduğu yönünde açıklamalar için bkz. Koca / Üzülmüş, *Özel Hükümler*, s. 196.

⁹⁵ Terk suçuna, suçun manevi unsurunun tespiti bakımında failin terk öncesi hareketleri de önem taşımaktadır. Örneğin terk edilecek çocuğa bulunmasına kadar geçen sürede besin olması için şekerli su verilmesi, emzirilmesi gibi hususlar failin kastının mağdurun ölümüne yönelik olmadığına işaret etmektedir. Anayasa Mahkemesi, 15.06.2021, B. No: 2018/33554.

⁹⁶ “Mersin ilinde annesiyle birlikte yaşayan 34 yaşındaki sanık ...’ün erkek arkadaşıyla girdiği ilişki sonucu hamile kaldığı, son ana kadar hamile olduğunu anlamadığını bildiren sanığın 25.01.2014 tarihinde sabaha karşı saat 02.00 civarında sancılarının artması üzerine annesinin çağırıldığı ambulansla hastaneye kaldırıldığı, saat 08.50 sıralarında sezaryenle bir erkek bebek doğurduğu, annesinin karnında zehirlenen bebeğin 3 gün hastanede kaldığı, 28.01.2014 tarihinde bebeğin, annesi sanıkla birlikte taburcu edildiği, sanığın komşularından çekindiği için teyzesinin evine gittiği, sanığın bu süre zarfında aldıkları zıbbın takımıyla bebeği giydirdiği ve mamayla beslediği, 29.01.2014 tarihinde sanığın bebeğin altını temizleyip karnını doyurduktan sonra saat 10.00 sıralarında bebekle birlikte evden çıktığı, otobüsle gittiği çarşıdan dolmuşa binerek A6 mevkiine doğru gittiği, ormanlık alanlar görülmeye başlayınca dolmuştan indiği ve ormanlık alana giderek moloz yığınlarının olduğu bir yere, düz bir zemin üzerine, uyanık hâlde, üzeri giyinik ve battaniyeye sarılı vaziyetteki bebeğini bırakıp dolmuşla evine döndüğü, 30.01.2014 tarihinde saat 09.50 sıralarında geçimini çöp toplayarak sağlayan tanık ...’nun bebeği ölmüş hâlde bulduğu olayda; doğurduğu bebeği sahiplenmek istemeyip sosyal hizmetlere vermeyi düşünen sanığın, bebekten kurtulma amacını taşımaması, bu düşünceyle hareket eden sanığın, savunma sistemi son derece zayıf olan 5 günlük bebeğini, kış mevsiminde, her türlü yabani hayvan saldırısına açık, yakın çevrede yerleşim yeri bulunmayan ormanlık alanda, moloz yığınlarının yakınına bırakıp ayrılması karşısında; yaklaşık 24 saat tek başına, ormanlık alanda kalan bebeğin açlık, donma veya yabani hayvan saldırısı gibi nedenlerden biriyle öleceği mutlak bir durumdur. Kaçınılmaz netice olan ölümün soğukta kalma sonucu gerçekleştiği de göz önüne alındığında, istemediği bebekten bir şekilde kurtulmak isteyen sanığın, ölümle sonuçlanacağını bildiği hâlde isteyerek yaptığı eylemini doğrudan kasıtlı gerçekleştirdiği kabul edilmelidir.” Yargıtay Ceza Genel Kurulu, T. 28.5.2020, E. 2020/164, K. 2020/239. Bu olay kapsamında kasten öldürme suçunun ihmali hareketle işlenmiş olduğu yönünde bkz. Özgenç / Koca / Üzülmüş, s. 61.

doğrudan yaşam ve vücut bütünlüğüne saldırı niteliğindeki eylemler de terk suçu kapsamında değerlendirilemez. Bu bakımdan mağdurun göbek bağı bağlanmadan kanaması olmasına rağmen olay yerinde bırakılması gibi durumlarda cezai sorumluluğunun kasten öldürme suçu kapsamında tartışılması gerekir⁹⁷. Bunun gibi eylemlerde bir bakım ve gözetim yükümlülüğünün ihlali değil doğrudan hayat ve vücut bütünlüğüne yönelik bir saldırı söz konusudur. Bu bakımdan mağdurun bıçaklanması ve ardından kanaması olmasına rağmen olay yerinde bırakılması, taksirle yaralanmasının ardından olay yerinde terk edilmesi gibi hallerde de terk suçu gündeme gelmeyecektir⁹⁸. Bunun gibi olaylar Alman uygulama ve öğretisinde ihmali suçlarda garantörlük kapsamında tartışılmakta ise de Türk Ceza Kanunu'nda terk suçunda garantörlüğün yaş ve hastalık ile sınırlanması nedeniyle terk suçunun tipikliğine de uymamaktadır.

Terk suçu ile kasten öldürme suçu arasındaki ilişki suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hallerine ilişkin sorunlarla karıştırılmamalıdır. Terk suçunda neticesi sebebiyle ağırlaşmış halin söz konusu olabilmesi için failin terk kastı ile hareket etmesi buna rağmen mağdurun hastalığa yakalanması, yaralanması veya hayatını kaybetmesi söz konusu olmalıdır. Failin kastının mağdurun ölümüne yönelik olması halinde terk suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış şekli gündeme gelmez zira işlenen suç kasten öldürme suçudur.

IV. TERK SUÇUNUN NETİCESİ SEBEBİYLE AĞIRLAŞMIŞ ŞEKLİ

A. Genel Olarak

Terk suçunda tipiklik unsuru kapsamında değerlendirilmesi gereken bir diğer husus terk suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış şeklidir. Kanundaki düzenleme uyarınca terk sonucunda mağdurun ölümüne veya yaralanmasına neden olduğunda, failin sorumluluğu terk suçunun 97. maddesinin 2. fıkrası kapsamında neticesi sebebiyle ağırlaşmış suç hükümlerine göre belirlenecektir⁹⁹. Öncelikle vurgulanması gereken husus terk suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış halinin söz konusu olabilmesi için ağır neticenin terk sonucunda meydana gelmiş olması başka bir

⁹⁷ Yargıtay 1. Ceza dairesi sanığın doğurmak istemediği çocuğu, evinin banyosunda saat dünyaya getirdikten sonra göbek bağını kendi imkanlarıyla kestikten sonra bağlamadan bir cekete sararak bez torbaya koyan ve ardından gece saat 23.00 sıralarında bir inşaatın yakınındaki direğin dibine bırakan anne bakımından yaptığı; bebeğin ölümü bakımından ölüm nedeninin soğuk bir ortam ile meskun olmayan mahalle bırakılan maktulün, ana rahmi içinde oluşan akciğer enfeksiyonu, içinde bulunduğu sıvı ve dışkının soluk borusuna kaçması, soğuk ortamda bırakılması ve göbek bağına bağlanmaması olduğunun kabul edildiği bir olayda sanığın doğan bebeği başka şekilde öldürme imkanı varken inşaat önüne bıraktığı ve icrai bir hareketle terk suçunu işlediği ancak terkin ölümün meydana gelmesinde etkisi olması nedeniyle sanığın "neticesi sebebiyle ağırlaşmış suç hükümlerine göre 5237 sayılı Kanun'un 87 nci maddesinin dördüncü fıkrasının son cümlesi gereğince cezalandırılması" yerine, failin olası kastla öldürme suçu kapsamında kaldığı kabul edilerek, suç vasfında yamılgıya düşülmesi suretiyle yazılı biçimde hüküm kurulmasını hukuka aykırı bulmuştur. Yargıtay 1. Ceza Dairesi, E. 2023/1363, K. 2024/6613, 15.10.2024.

⁹⁸ Bu konuda Alman Ceza Kanunu'ndaki düzenlemeden kaynaklanan tartışmalar için bkz. Hakeri, Hakan. "İhmali Suçlar" *Ceza Hukuku Dergisi*, Cilt 2, Sayı 4, 2004, s. 163.

⁹⁹ Öğretide ilgili madde, bir soyut cezanın öngörülmesi gerektiği gerekçesi ile eleştirilmektedir. Doğan, Koray. *Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suçlar*. 2. Baskı, Seçkin, Ankara, 2015, s. 302, Topçu, Kemal, *Kasten Yaralama Sonucu Ölümüne Neden Olma*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013, s. 81. Bu düzenlemenin bir soyut ceza öngörmemesi nedeniyle suçta ve cezada kanunilik ilkesine aykırılık teşkil ettiğine dair görüş için bkz. Cebeci, Şeyma, Cebeci, Şeyma. "Terk Nedeniyle Mağdurun Hastalığa Yakalanması, Yaralanması ya da Ölmesi Suçunu Düzenleyen TCK m. 97/2'nin Kanunilik İlkesi Bakımından Değerlendirilmesi". *III. Genç Hukukçu Araştırmacılar Sempozyumu (26-27 Kasım 2022)*. Ed. Pınar Başak Coşkun, Barkın Özyurt, Yağmur Öykü Yönet. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Kasım 2023, 665.

ifade ile ağır netice ile terk eylemi arasında bir neden sonuç bağıının bulunması gerektiğidir¹⁰⁰. Bu kapsamda ağır netice, fail tarafından terk eylemi ile mağdurun uğrama riskine maruz bırakıldığı tehlikenin bir zarar olarak gerçekleşmesi niteliğinde olmalıdır¹⁰¹. Netice terk suçunda öngörülen, kişinin kendi haline terk edilmemesi yükümlülüğü ile bağlantılı olarak gerçekleşmiş olmalıdır. Bunun dışındaki hallerde terk suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış şeklinin gerçekleştiğinden bahsedilemeyecektir.

Terk suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış halinin söz konusu olabilmesi için failin terk eylemi ile ağır netice arasında bir doğrudanlık bağı bulunmalıdır¹⁰². Bu bağlamda meydana gelen ağır netice terk eyleminin meydana getirdiği riskin gerçekleşmesi niteliğinde olmalıdır. Bu bakımdan terk suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış halinin suçun tehlikeliliğinin doğrudan sonucu niteliğinde olması gerekecektir. Örneğin, soğuk bir günde cami avlusuna bırakılan bebeğin zatürre olması gibi durumlarda ağır netice doğrudan terk eyleminin tehlikeliliği ile doğrudan bağlantılı bir sonuç olarak meydana gelmiştir. Yine mağdurun cami avlusuna bırakılması sonrasında boğazına kusmuk kaçarak ölmesi gibi hallerde failin cezai sorumluluğunun terk suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali kapsamında belirlenmesi gerekecektir¹⁰³. Bununla birlikte neticenin terk suçunda engellenmeye çalışılan tehlikenin gerçekleşmesi şeklinde olmadığı, örneğin mağdurun diğer kişiler bakar düşüncesi ile bir yere bırakıldığı sırada düşürülerek beyin kanaması geçirmesi gibi olaylarda cezai sorumluluğun gerçekleşen suç tipi kapsamında değerlendirilmesi gerekir¹⁰⁴.

Terk suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış halinin söz konusu olabilmesi için failin ağır netice bakımından en azından taksirle hareket etmesi gerekir¹⁰⁵. Öngörülebilirliğin mevcut olmadığı ıssız bir yere bırakılan mağdurun üzerine bir uçağın düşmesi gibi hallerde neticesi sebebiyle ağırlaşmış terkten bahsedilemeyecektir¹⁰⁶.

B. Öğretideki Yaklaşımlar

Öğretide 97. maddenin 2. fıkrası ile ilgili farklı yaklaşımlar mevcuttur. Bunlardan biri bu hükmün bir anlamının olmadığını ileri sürmektedir¹⁰⁷. Buna göre 97. maddenin 2. fıkrasına kanunda yer verilmesi ile verilmemesi arasında bir fark yoktur, failin cezai sorumluluğu bu hükümden etkilenmemektedir. Bir diğer yaklaşım ise terk sonucunda mağdurun yaralanması veya hayatını kaybetmesi halinde failin cezai sorumluluğu kasten yaralamanın neticesi sebebiyle ağırlaşmış şekline ilişkin 87. maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini ileri sürmektedir¹⁰⁸. Buna göre, örneğin cami avlusuna bırakılan bebek geç fark edildiği için hayatını tehlikeye sokan bir durum ile karşılaşmışsa failin cezai sorumluluğu 87. maddenin 1. fıkrasının d bendi gereğince belirlenecektir¹⁰⁹.

¹⁰⁰ Heger, s. 614.

¹⁰¹ Hardtung, Rn. 39.

¹⁰² Doğan, Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suçlar, s. 168.

¹⁰³ Bu örnekte failin hem terk suçunu hem de taksirle öldürme suçunu işlediği yönünde açıklamalar için bkz. Koca / Üzülmöz, s. 197.

¹⁰⁴ Hardtung, Rn. 40.

¹⁰⁵ Koca / Üzülmöz, Özel Hükümler, s. 195.

¹⁰⁶ Hardtung, Rn. 38.

¹⁰⁷ Topçu, s. 79.

¹⁰⁸ Hakeri / Tekin, s. 130, Koca / Üzülmöz, Özel Hükümler, s. 196, bu kabulün eleştirisi için bkz. Topçu, s. 81.

¹⁰⁹ Koca / Üzülmöz, Özel Hükümler, s. 196, Yazarlar ayrıca failin yaralama kastı ile hareket etmesi halinde ise cezai

Bir başka görüşe göre ise 97. maddenin 2. fıkrası bir içtima düzenlemesi niteliğindedir ve ağır neticenin gerçekleşmesi halinde fail terk suçundan değil ağırlaşan neticeden dolayı sorumlu tutulur¹¹⁰. Bir diğer görüşe göre ise 97. maddenin 2. fıkrası hükmü *tipik anlamda* bir neticesi sebebiyle ağırlaşmış suç hükmü niteliğinde değildir¹¹¹. Bu görüşe göre hükmün işlevi failin ağır neticeden sorumlu tutulabilmesi için en azından taksirinin mevcut olmasını şart koşturmak ile sınırlıdır; neticesi sebebiyle ağırlaşmış hallerin gerçekleşmesi halinde fail suçun temel şeklinden sorumlu tutulacak ancak cezası belirlenirken bu husus dikkate alınacaktır¹¹².

Mağdurun ölümü haline ilişkin bir diğer görüş terk sonucunda ölümün meydana geldiği hallerde dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılığın mevcut olması durumunda failin kasten öldürmenin ihmali suretle işlenmesi kapsamında sorumlu tutulacağını ileri sürmektedir¹¹³. Bu görüş uyarınca örneğin annenin çocuğunu evde tek başına bırakarak ayrılması sonucunda çocuk hayatını kaybettiğinde 97. maddenin 2. fıkrası kapsamında cezai sorumluluğunun 23. ve 83. maddeler kapsamında belirlenmesi gerekecek, annenin ölüm neticesini öngörmesi veya kabullenmesi aranmayacaktır. Bu görüşün temelinde 23. maddede yer verilen ağır netice bakımından *en azından taksirle hareket etmesi gerekir* ifadesi yer almaktadır¹¹⁴.

C. Görüşümüz

Terk suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış halinin kanuna eklenmesinin gerekçesi öncelikle ele alınması gereken husustur. Bilindiği üzere neticesi sebebiyle ağırlaşmış suç düzenlemeleri kural olarak gerçekleşen neticenin haksızlık içeriğinin fail tarafından gerçekleştirilen her iki suç tipinden daha yüksek olması durumunu karşılar¹¹⁵. Bu kapsamda terk suçu sonucunda mağdurun yaralanmış veya hayatını kaybetmiş olmasının neticesi sebebiyle ağırlaşmış hal olarak düzenlenmesi mağdurun yaralanması veya hayatını kaybetmesine ilişkin terk sonucunda meydana gelen halin haksızlık içeriğinin hem terk suçunun temel şekline hem de gerçekleşen neticeye ait suç tipine göre daha fazla olmasıdır. Daha açık bir ifade ile terk edilen mağdurun, öngörülebilir ve fakat fail tarafından öngörülmemiş bir nedenle yaralanmış olması halinde faile hem terk suçunun temel şeklinden hem de taksirle yaralama suçundan daha ağır bir cezanın verilmesi gerekir. Çünkü bu nitelikteki eylem hem terk suçuna göre hem de taksirle yaralama suçuna göre daha ciddi bir haksızlığı ifade etmektedir. Bunun yanında dikkat edilmesi gereken bir diğer husus terk sonucunda mağdurun ölümüne neden olunmasının kasten yaralama sonucu ölüme neden olmaktan daha düşük bir haksızlık içeriğini haiz olduğudur. Zira terk suçunda failin kastı mağduru kendine haline terk etme ile sınırlıyken kasten yaralamada kast doğrudan vücut bütünlüğünün bozulmasına ilişkindir¹¹⁶. Bu kapsamda terk suçu

sorumluluğunun 88. madde kapsamında belirleneceğini belirtmektedir. Bu hüküm nedeniyle terk suçunda mağdurun hayatını kaybetmesinin Türk Ceza Kanunu'nun 87. maddesinin 4. fıkrası çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğine ilişkin olarak bkz. Hakeri / Tekin, s. 130.

¹¹⁰ Özgenç / Koca / Üzülmüş, s. 74-75, Bayraktar / Yıldız / Kartal / Sınar / Kurt / Bostancı Bozbayındır / Eroğlu / Erman, s. 403.

¹¹¹ Özbek, Veli Özer, "Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suçlar", *Ceza Hukuku Dergisi*, s. 4, 2007, s. 244.

¹¹² Özbek, s. 244.

¹¹³ Ahmet Gökçen / Murat Balcı, "Kasten Öldürme ve Yaralama Suçlarının İhmali Davranışla İşlenmesi (TCK m. 83, 88)", *Ceza Hukuku Dergisi*, S. 18, Nisan 2012, s. 11

¹¹⁴ Gökçen / Balcı, s. 11.

¹¹⁵ Kaymaz / Bozbayındır, s. 79.

¹¹⁶ Heger, s. 614.

sonucunda ölüme neden olunması halinde faile verilecek cezanın terk suçunun temel şekli ve taksirle öldürmeden fazla, kasten yaralama sonucu ölüme neden olmadan az olması gerekir. Neticesi sebebiyle ağırlanmış halin öngörülmemiş olması durumunda uygulanacak olan içtima hükümleri terk ve neticesinde meydana gelen ağırlanmış halin haksızlığını karşılamada yetersiz kalacaktır. Bu kabul çerçevesinde, neticesi sebebiyle ağırlanmış suçun karşılığında uygun bir soyut cezanın belirlenmesi gerekmektedir. Ancak terk suçuna ilişkin düzenlemede bu yöntem tercih edilmemiştir.

Bu açıklamalar çerçevesinde terk suçunun neticesi sebebiyle ağırlanmış haline ilişkin 97. maddenin 2. fıkrasına bir anlam verilmesi gerekmektedir. Kanaatimizce 97. maddenin 2. fıkrasında ağır neticenin terk suçunun neticesi sebebiyle ağırlanmış şekli olarak düzenlenmesi neticesi sebebiyle ağırlanmış hallerin gerçekleştiği olaylarda suçların içtimasına ilişkin bir düzenlemedir. Zira yukarıdaki paragrafta açıklandığı üzere neticesi sebebiyle ağırlanmış suçlara ilişkin düzenlemeler kural olarak suçların içtimaı hükümlerinin özellikli şekli niteliğindedir¹¹⁷. 97. maddenin 2. fıkrası hükmüne kanunda yer verilmemiş olması durumunda da failin terk ile bağlantılı olarak yaralanması veya hayatını kaybetmesi halinde meselenin tehlike suçları ile zarar suçları arasındaki içtima ilişkisi kapsamında ele alınması gündeme gelecekti¹¹⁸. Mevcut durumda ise meselenin gerekli olduğu takdirde neticesi sebebiyle ağırlanmış suçlar kapsamında içtima çerçevesinde incelenmesi gerekecektir. Bu durum bir bakıma kanun koyucunun terk suçunun neticesi sebebiyle ağırlanmış halinin varlığı halinde meselenin zarar suçu ile tehlike suçu arasındaki içtima ilişkisine göre değerlendirilmesini uygun görmediği anlamına gelmektedir. Zira bu durumda, genel kabule göre tehlike suçu niteliğindeki terk suçunun özellikle koruduğu hukuki değer hayat ve vücut bütünlüğü olduğu dikkate alındığında tali norm olması nedeniyle görünüşte içtima uyarınca failin zarar suçu niteliğindeki eyleminden dolayı cezalandırılması söz konusu olacaktı¹¹⁹. Temel suç tipinin neden olduğu ağır neticenin başka bir netice olarak kanunda düzenlenmiş olduğu ancak temel suçtan daha ağır bir ceza ile cezalandırılmasının kanunda öngörülmediği hallerde ise görünüşte içtima ilişkisinden söz edilemeyecektir¹²⁰. Bu durumda failin cezai sorumluluğu fikri içtima kuralları uyarınca belirlenecektir.

Kanun koyucunun bu tercihinin iki pratik sonucu bulunmaktadır. Bunlarda ilki ağırlanan neticenin başka bir suç oluşturması ve bu suç için öngörülen cezanın terk suçunun temel şeklinden daha az olması durumunda ortaya çıkar¹²¹. Bu durumda, 97. maddenin 2. fıkrasının olmadığı ihtimalde failin görünüşte içtima kuralları çerçevesinde zarar suçu olan taksirle yaralama suçu

¹¹⁷ Doğan, s. 290. Nitekim bazı hukuk sistemlerinde neticesi sebebiyle ağırlanmış suçlar kanunda çıkarılmakta, sorunun fikri içtima kapsamında çözülmesi tercih edilmektedir. Bu hususta bkz. Kaymaz, Seydi / Bozbayındır, Ali Emrah, “Neticesi Sebebiyle Ağırlanan Yaralama Suçundan Sorumluluk ve Bu Konudaki Bazı Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. LXVIII, S. 1-2, 2010, s. 80-81.

¹¹⁸ Bu konuda bilgi için bkz. bkz. Demirtaş, s. 356 vd., Ünal, s. 362, Ünal, Ertuğrul, Ceza Hukukunda Görünüşte İçtima (Kanunların İçtimaı), Ankara, Adalet Yayınevi, 2024, s.102 vd., Demirel, Muhammed, “Tehlike Suçları- Zarar Suçları Arasındaki İlişkinin İçtima Kuralları Kapsamında Değerlendirilmesi”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. LXXI, S. 1, 2013, s. 1479-1485, Bandır, Oğuz, Görünüşte İçtima, On İki Levha, İstanbul 2024, s. 227, Göktürk, Neslihan. *Fikri İçtima (Suçların İçtimaı)*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013, s. 239-240.

¹¹⁹ Öğretide meseleyi asli norm tali norm ilişkisi kapsamında ele alan ve terk sonucunda mağdurun yaralanması ve hayatını kaybetmesi durumunda failin asli norm olan öldürme veya yaralamadan cezalandırılacağı yönündeki görüş için bkz. Demirtaş, s. 358.

¹²⁰ Göktürk, s. 236.

¹²¹ Hafizoğulları / Özen, s. 134.

kapsamında cezalandırılması gerektiği kabul edildiğinde, cezasının 89. madde kapsamında belirlenmesi ve bu şekilde belirlenen cezanın terk suçunun temel şeklinden daha az olması durumu ile karşılaşılabilecektir. Bu durum neticesi sebebiyle ağırlaşmış suçlar dikkate alındığında adil olmayan bir durumu işaret etmektedir. Kanundaki düzenleme uyarınca mesele neticesi sebebiyle ağırlaşmış suçlarda içtima bağlamında ele alınmalı ve failin tek fiili iki ayrı suç tipine sebebiyet verdiği için fikri içtima kurallarına göre failin cezai sorumluluğu belirlenmelidir¹²². Bu kapsamda hali hazırdaki düzenlemeler uyarınca terk sonucunda mağdurun taksirle yaralanması halinde cezai sorumluluğunun terk suçunun temel şekli ve taksirle yaralama arasında fikri içtima kuralları uyarınca daha yüksek cezayı gerektiren suçtan dolayı belirlenmesi gerekir. Belirtmek gerekir ki aynı sorun mağdurun terk ile bağlantılı olarak basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek şekilde yaralanması bakımından da mevcuttur. Bu durumda, 97. maddenin 2. fıkrasının olmadığı ihtimalde failin görünüşte içtima kuralları çerçevesinde zarar suçu olan kasten yaralama suçu kapsamında cezalandırılması gerektiği kabul edildiğinde, 86. maddenin 2. fıkrası kapsamında dört aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılması gündeme gelecektir. Terk suçunun niteliği itibarıyla bu eylemin kural olarak 86. maddenin 3. fıkrası kapsamına gireceği de düşünülürse failin cezası yarı oranında artacaktır. Ne var ki terk sonucuna mağdurun yaralanmadığı 97. maddenin birinci fıkrası kapsamına giren bir olayda ise failin cezası üç aydan iki yıla kadar belirlenebilecektir. Bunun gibi bir durumda meselenin fikri içtima kapsamında ele alınması ve faile verilecek olan cezanın daha yüksek cezalandırmayı gerektiren terk suçunun temel şeklinden dolayı yapılması gerekir.

İlgili hükümde neticesi sebebiyle ağırlaşmış suç düzenlemesine yer verilmesi fail tarafından gerçekleştirilen suçun terk suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış şekli olduğunu belirtmesi nedeniyle örneğin şahsi cezasızlık sebebi gibi hususlarda önem taşımaktadır. Nitekim terk suçu sonucunda kanunda yer verilen ağır neticelerin gerçekleşmiş olması durumunda fail kural olarak gerçekleşen neticenin ilgili olduğu suçun cezası ile cezalandırılacak ise de şahsi cezasızlık sebeplerinin değerlendirilmesinde 97. maddede yapılan gönderme dikkate alınacaktır. Bu kabulün bir önemi Türk Ceza Kanunu'nun 22. maddesinin 6. fıkrası bağlamında karşımıza çıkar. Buna göre, terk sonucunda mağdurun hayatını kaybetmiş veya sağlığının bozulmuş olması durumunda fail hakkında 22. maddenin 6. fıkrasında düzenlenen şahsi cezasızlık sebebinin veya bilinçli taksir halinde cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebebin uygulanmaması gerekir. Zira bu halde *taksirli hareket sonucu neden olunan netice* değil kasten işlenen bir suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali söz konusudur.

Terk suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış şeklinin Türk Ceza Kanunu'nun 87. maddesinin 4. fıkrası ile ilişkisinin de değerlendirilmesi gerekir. Öncelikle, terk suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış halleri bakımından 87. maddenin doğrudan uygulanacağına yönelik görüşlere katılmıyoruz. Kanaatimizce bu görüş 97. maddenin 2. fıkrasının kanundaki varlık sebebinin anlaşılması bakımından önemli ise de bu hükmün ifade ediliş şekli ağır neticeler bakımından 87. maddeye atıf yapıldığını gösterecek nitelikte değildir. Bunun yanında bu görüş kabul edildiğinde 87. maddeye esas temel suç tipi olan kasten yaralama bakımından kasten hareket etmeyen failin bu suçun ağır neticesinden dolayı sorumlu tutulması bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durumda neticesi sebebiyle ağırlaşmış suçların kast taksir kombinasyonu niteliğinde olması dolayısıyla kastın

¹²² Göktürk, Neslihan. *Fikri İçtima (Suçların İçtimalı)*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013, s. 237.

terk suçu taksirin ise yaralama olduğu şeklinde bir kabul de suç teorisi bakımından tutarlı olmayacaktır. 87. maddenin 4. fıkrasının terk suçu bakımından uygulanabilmesi için failin gerçekleştirdiği terk eyleminin doğrudan sonucu olarak mağdurun yaralanması veya hayatını kaybetmesi ve failin de bu ağırlaşan netice bakımından en azından olası kastının mevcut olması gerekir. Bu durumda da mesele fikri içtima kapsamında çözülecektir.

Kasten öldürme ile terk eyleminin yan yana geldiği ya da terkin kasten öldürmenin aracı olarak kullanıldığı olaylarda failin cezai sorumluluğu terk suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış kapsamında değil kasten öldürme suçu kapsamında değerlendirilmelidir. Yargıtay 1. Ceza dairesinin, sanığın saat 19.00 sıralarında evinin banyosunda dünyaya getirdiği çocuğunun göbek bağıni kendi imkanlarıyla kestikten sonra bağlamadan bir cekete sararak bez torbaya koyduğu ve ardından gece saat 23.00 sıralarında bir inşaatın yakınındaki direğin dibine bırakan anne bakımından yaptığı değerlendirmede “*sanığın doğan bebeği başka şekilde öldürme imkanı varken inşaat önüne bıraktığı ve icrai bir hareketle terk suçunu işlediği ancak terkin ölümün meydana gelmesinde etkisi olması nedeniyle sanığın neticesi sebebiyle ağırlaşmış suç hükümlerine göre 5237 sayılı Kanun'un 87'nci maddesinin dördüncü fıkrasının son cümlesi gereğince cezalandırılması*” gerektiği yönündeki görüşüne katılmıyoruz¹²³. Bunun gibi olaylarda failin cezai sorumluluğunun kasten öldürme suçu kapsamında değerlendirilmesi gerekir. Terk suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış şekli bağlamında 87. maddenin 4. fıkrasının uygulanabileceği hal failin terk eyleminin ağırlaşan neticelerinden yaralama bakımından kastının olduğu ancak kastın mağdurun ölümünü kapsamadığı haller ile sınırlıdır.

Terk suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış halinin bir gerçek neticesi sebebiyle ağırlaşmış suç düzenlemesi olup olmadığı konusunda ise gerçek neticesi sebebiyle ağırlaşmış suç olduğu yönündeki görüşe katılıyoruz. Nitekim Türk Ceza Kanunu'nun 23. maddesindeki *bir failin, kastedilenden daha ağır veya başka bir neticenin oluşumuna sebebiyet vermesi halinde* ifadesi bu kabulü zorunlu kılmaktadır. Buna göre failin kastının *daha ağır veya başka bir neticeye* ilişkin olması – mağdurun yaralanmasını veya ölümünü kapsamaması- durumunda terk suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali oluşmayacaktır. Failin kastının ağır neticeyi kapsamaması ihtimalinde terk suçunun tipikliğinin de olduğu durumda fail hem terk hem de kasten yaralama veya kasten öldürme suçunu işlemiş olacak mesele salt bir suçların içtimaı sorunu olarak karşımıza çıkacaktır. Bu durumda, kasten yaralama suçu bakımından verilecek cezanın terk suçunun temel şeklinin altında kalması gibi bir sorun da ortaya çıkmaz.

Terk suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış şekli bakımından burada değindiğimiz tartışmaların giderilmesi için ayrı bir soyut cezanın belirlenmesi gerektiği yönündeki görüşlere katılıyoruz. Bu belirlemede terk suçunun haksızlık içeriği bakımından diğer suçlar ile ilişkisi de göz önünde tutulmalıdır.

¹²³ Karar için bkz. yukarıda (97) sayılı dipnot.

SONUÇ

Terk suçunda korunması gereken hukuksal değer, yaşam ve vücut dokunulmazlığı olarak karşımıza çıkmaktadır. Kanun koyucu bu suç tipi ile yaşı veya hastalığı dolayısıyla kendisini idare edemeyecek durumdaki mağdurun yaralanması veya hayatını kaybetmesi riskine atılmasını engellemeyi hedeflemektedir. Suç, bir soyut tehlike suçu olarak düzenlenmiştir ve kanun koyucunun terk eyleminin mağdurun yaşam ve vücut bütünlüğü bakımından meydana getirdiği riskin büyüklüğü karşısında bu riski somut tehlikenin gerçekleşmesi şartını aramadan engellemeye çalıştığı anlaşılmaktadır.

Terk suçu bir özgü suç olması dolayısıyla yalnızca koruma ve gözetim yükümlülüğü mevcut bulunan kişilerce işlenebilir. Bu suç tipinde mağdur bakımından da bir sınırlamaya gidilmiş ve mağdurun yaşı veya hastalığı dolayısıyla kendini idare edemeyecek durumda olması aranmıştır. Bu düzenlemenin bir eksiklik olup olmadığı değerlendirilirken yardım ve bildirim yükümlülüğünün ihlalinin de suç olarak düzenlenmiş olduğu göz önünde tutulmalıdır.

Serbest hareketli bir suç olarak düzenlenen terk suçu aynı zamanda bir ihmali suç niteliği göstermektedir. Terk suçunun gerçek ihmali suç veya görünüşte ihmali suç kategorilerinden hangisinde yer aldığı tartışmalıdır. Kanunda terk suçunun, bir neticeyi önleme yükümlülüğü ile bağlantılı olarak sadece bakım ve gözetim yükümlülüğü altındaki kişilerce işlenebileceğinin öngörülmesi bu suçun görünüşte ihmali suç olduğuna işaret etmektedir. Terk suçu icrai hareket ile de işlenebilir.

Terk suçunda tipikliğin maddi unsurlarından olan eylem mağdurun kendi haline bırakılması olarak düzenlenmiştir. Mağdurun kendi haline terk edilmiş olmadığı tipikliğin objektif unsuru oluşmayacağından failin kastının araştırılması gerekli değildir. Suç kanunda soyut tehlike suçu olarak düzenlendiğinden mağdurun kendi haline terk edilmesinin somut bir tehlikeye yol açıp açmadığı değerlendirilmeyecektir.

Tipikliğin manevi unsurlarına gelindiğinde ise terk suçunun ancak kasten işlenebilen bir suç olarak düzenlendiği ifade edilmelidir. Terk suçunda kastın, mağdurun özel durumunu ve kendi haline bırakıldığını kapsaması gerekir.

Uygulamada terk suçu ile kasten öldürme suçunun sıklıkla birbiri ile karıştırıldığı görülmektedir. Failin kastının mağduru öldürmek olduğu ve terk eyleminin öldürmenin bir aracı olarak kullanıldığı ihtimallerde failin cezai sorumluluğunun kasten öldürme suçu çerçevesinde değerlendirilmesi gerekir. Özellikle icrai hareketle işlenen terk suçunda fail tarafından gerçekleştirilen hareketlerin mağdurun yaşam ve vücut bütünlüğüne saldırı niteliğinde olduğu durumlarda failin cezai sorumluluğu kasten öldürme suçu kapsamında tartışılmalıdır. Buna karşılık, failin kastının terk eylemi ile sınırlı olması ancak ölümün meydana gelmesi halinde failin cezai sorumluluğu neticesi sebebiyle ağırlaşmış suç hükümlerine göre belirlenecektir. Mağdurun terk sonucunda yaralanmış olması durumunda da failin cezai sorumluluğu neticesi sebebiyle ağırlaşmış suç hükümlerine göre belirlenecektir. Kanununun 97. maddesinin 2. fıkrasında yer verilen düzenleme nedeniyle neticesi sebebiyle ağırlaşmış hallerin söz konusu olması halinde failin cezai sorumluluğunun görünüşte içtima değil fikri içtima kapsamında belirlenmesi gerekir.

KAYNAKÇA

- Akbulut, Berrin. *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. 9. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022.
- Arslantürk, Mustafa. *Hakaret, Tehdit, Terk, Şantaj, Huzur Bozma, Hakların Engellenmesi, Çevre, İmar, İhale, Tefecilik Suçları*. Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022.
- Artuk, Mehmet Emin / Ahmet Gökçen / Mehmet Emin Alşahin / Kerim Çakır. *Ceza Hukuku Özel Hükümler*. 20. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022.
- Artuk, Mehmet Emin / Ahmet Gökçen / Mehmet Emin Alşahin / Kerim Çakır. *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. 15. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021.
- Avcı, Mustafa / Erdal Yerdelen. “Karar İncelemesi – Garantörsel İhmali Suçta İhmali ve İcrai Davranış Ayırımı.” *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 19, Sayı 1, 2015, s. 163–190.
- Bandır, Oğuz, Görünüşte İçtima, On İki Levha, İstanbul 2024
- Bayraktar, Köksal / Yıldız, Ali Kemal / Kartal, Pınar Memiş / Sınar, Hasan / Kurt, Gülşah / Bostancı Bozbayındır, Gülşah / Eroğlu, Fulya / Erman Barış. *Özel Ceza Hukuku Cilt II: Kişilere Karşı Suçlar*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017.
- Bock, Dennis. *Strafrecht Besonderer Teil 1: Nichtvermögensdelikte*. 1. Baskı, Springer, Heidelberg, 2018.
- Cebeci, Şeyma. “Terk Nedeniyle Mağdurun Hastalığa Yakalanması, Yaralanması ya da Ölmesi Suçunu Düzenleyen TCK m. 97/2’nin Kanunilik İlkesi Bakımından Değerlendirilmesi”. III. Genç Hukukçu Araştırmacılar Sempozyumu (26-27 Kasım 2022). Ed. Pınar Başak Coşkun, Barkın Özyurt, Yağmur Öykü Yönet. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Kasım 2023, 661–666.
- Demirbaş, Timur. *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. 18. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023.
- Demirel, Muhammed. “Tehlike Suçları - Zarar Suçları Arasındaki İlişkinin İçtima Kuralları Kapsamında Değerlendirilmesi”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. LXXI, S. 1, 2013, s. 1479-1488.
- Doğan, Koray. “Tehlike Suçu ile Zarar Suçu Arasındaki Suçların İçtima Sorunu.” *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Cilt 16, 2014, s. 179-208.
- Dülger, Murat Volkan. *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023.
- Erbaş, Rahime. *Türk Ceza Kanunu'nda Görünüşte İhmali Suçlarda Garantörlük*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019.
- Erbaş, Rahime. “İcrai veya İhmali Olarak Somut Olayda Davranışın Gerçekleştiriliş Biçiminin Tespiti Meselesi.” *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 21, Sayı 1, 2019, s. 397-449.

- Ersoy, Uğur. “Ceza Hukukunun Gri Alanı: Tehlike Suçları.” *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Cilt 41, 2020, s. 27-64.
- Gökçen, Ahmet / Balcı, Murat, “Kasten Öldürme ve Yaralama Suçlarının İhmalî Davranışla İşlenmesi (TCK m. 83, 88)”, *Ceza Hukuku Dergisi*, S. 18, Nisan 2012, s. 8-30.
- Göktürk, Neslihan. *Haksızlık Yanılgısının Ceza Sorumluluğuna Etkisi*. Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016.
- Hafizoğulları, Zeki / Muharrem Özen. *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler: Kişilere Karşı Suçlar*. 5. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara, 2016.
- Hakeri, Hakan / Derya Tekin. *Tartışmalı Sorularla Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023.
- Hakeri, Hakan. “İhmalî Suçlar.” *Ceza Hukuku Dergisi*, Cilt 2, Sayı 4, 2004, s. 137-169.
- Hakeri, Hakan. *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. 28. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023.
- Hardtung Bernhard. MüKoStGB, StGB § 221.
- Kaymaz, Seydi / Bozbayındır, Ali Emrah, “Neticesi Sebebiyle Ağırlaşan Yaralama Suçundan Sorumluluk ve Bu Konudaki Bazı Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. LXVIII, S. 1-2, 2010, s. 77-120
- Keçelioğlu, Elvan, “Sırf Hareket Suçu Soyut Tehlike Suçu Mudur?.” *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 25, Sayı 2, 2021, s. 433–464.
- Koca, Mahmut / İlhan Üzülmez. *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. 16. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2023.
- Krüger, Matthias, “§ 221: Aussetzung” in Gabriele Cirener ve diğerleri (eds), *Leipziger Kommentar StGB Online*, De Gruyter, 2019.
- Küper, Wilfried. “Die Aussetzung (§ 221 Abs. 1 StGB) — ein Lebensgefährdungsdelikt?”, *JuristenZeitung*, 50. Jahrg., Nr. 4, 17. Februar 1995, s. 168-176.
- Memiş Kartal, Pınar. “Türk Ceza Kanunu’nda Koruma, Gözetim, Yardım veya Bildirim Yükümlülüğünün İhlali Biçimlerinden Terk Suçu: TCK m.97.” *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 1, 2012, s. 197-209.
- Önok, Murat. “TCK’da Koruma, Gözetim, Yardım veya Bildirim Yükümlülüğünün İhlali Suretiyle İşlenen Suçlar.”, *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 11, Sayı 1, 2012, s. 31-61.
- Özbek, Veli Özer / Doğan, Koray / Bacaksız, Pınar / Başbüyük, İsa. *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. 14. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023.
- Özbek, Veli Özer / Doğan, Koray / Bacaksız, Pınar. *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. 18. Baskı,

Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023.

Özbek, Veli Özer, “Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suçlar”, *Ceza Hukuku Dergisi*, s. 4, 2007, s. 223-246.

Özgenç, İzzet / Koca, Mahmut / Üzülmez, İlhan, *Ceza Hukuku Genel ve Özel Hükümler Karar İncelemeleri, Sınav Soru ve Cevapları*, Seçkin, Ankara 2024.

Özgenç, İzzet, “İhmalî Suç Teorisi.” *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 25, Sayı 4, 2021, s. 303-378.

Özgenç, İzzet. *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. 19. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2023.

Soyaslan, Doğan. *Ceza Hukuku Özel Hükümler*. 11. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2016.

Sternberg-Lieben. *Tubinger Kommentar, StGB*, 31. Aufl. 2025, StGB § 221.

Topçu, Kemal, *Kasten Yaralama Sonucu Ölüme Neden Olma*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013

Ünal, Ertuğrul, *Ceza Hukukunda Görünüşte İhtima (Kanunların İhtimai)*, Ankara, Adalet Yayınevi, 2024.

Ünal, Osman Gazi. *Türk Ceza Hukukunda Tehlike Suçları*, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023.

Yenerer Çakmut, Özlem, “Türk Ceza Yasası’nda Terk Suçu (TCK m.97).” *İstanbul Hukuk Mecmuası*, Cilt 65, Sayı 2, 2007, s. 49-76.

Yenisey, Feridun / Gottfried Plagemann. *Alman Ceza Kanunu Strafgesetzbuch (StGB)*, 2. Baskı. Beta Yayıncılık, İstanbul, 2015.

Yurtlu, Fatih. *İhmalî Suçlar*. Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022.